

Innst. O. nr. 14.

(1998-99)

Innstilling frå kommunalkomiteen om lov om interkommunale selskaper og lov om endringer i kommuneloven m.m. (kommunalt og fylkeskommunalt foretak).

Ot.prp. nr. 53 (1997-98).

Til Odelstinget.

1. BAKGRUNNEN FOR DEPARTEMENTET SITT LOVFORSLAG

1.1 Samandrag

Kommunal- og regionaldepartementet legger i proposisjonen fram forslag til ny lov om interkommunale selskaper og forslag til endringer av kommuneloven. Departementets lovforslag bygger på kommuneselskapsutvalgets utredning, avgitt 23. mai 1995: Om organisering av kommunal og fylkeskommunal virksomhet (NOU 1995: 17). Utredningen inneholder utvalgets vurdering av behovet for særlige lovregler om organisering av kommunal, fylkeskommunal og inter(fylkes)-kommunal virksomhet og utvalgets forslag til slike regler. Utredningen gjelder særlig virksomhet som har et forretningsmessig innslag.

Utvalget foreslår en ny organisasjonsform for kommunale og fylkeskommunale bedrifter som innebærer at disse er en del av kommunen som juridisk person, men ledes av et styre med forholdsvis stor grad av selvstendig myndighet og ansvar (kommunalt foretak).

Når det gjelder interkommunale virksomheter, foreslår utvalget å oppheve unntaksbestemmelsen i aksjeloven § 18-2 første ledd nr. 1. Etter utvalgets forslag vil dermed aksjeselskapsformen, med visse spesielle unntak, være det eneste alternativet for interkommunale selskaper med begrenset ansvar.

Utvalget mener videre at det er behov for en særlig lovregulering av interkommunale selskaper hvor deltakerne har ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser, og foreslår en egen lov om slike selskaper. Utvalget kom samtidig til at det ikke foreligger noe særlig behov for å opprettholde kommuners og fylkeskommuners adgang til å etablere interkommunale selskaper etter selskapsloven av 1985. Som en konsekvens av utvalgets forslag om en egen lov for inter-

kommunale selskaper, foreslår utvalget at kommuneloven § 27 begrenses til å gjelde interkommunale samarbeidstiltak som ikke er egne rettssubjekter.

Utvalget begrenser ikke den adgang kommuner og fylkeskommuner i dag har til å delta i aksjeselskaper sammen med private. Utvalget foreslår derimot et generelt forbud mot at kommuner og fylkeskommuner deltar i ansvarlig selskap etter selskapsloven.

Utvalget foreslår også en ny organisasjonsform for kommunalt og fylkeskommunalt foretak som vil avløse reglene om kommunal bedrift i kommuneloven § 11. Reglene foreslås tatt inn som et nytt kap. 11 i gjeldende kommunelov.

Utredningen ble sendt på høring med høringsfrist 5. januar 1996. Av de ca. 90 høringsuttalelsene kom 45 fra kommuner. Høringsuttalelsene er i all hovedsak positive til utvalgets forslag. Flere gir uttrykk for at utredningen tilbyr en lenge etterlengtet beskrivelse av gjeldende rett på et uklart område, og at forslagene representerer en nødvendig opprydding.

Forslaget om å etablere en egen lov om interkommunale selskaper (IKS) har fått overveldende tilslutning. Dette gjelder også forslaget om at etablering av slike selskaper skal godkjennes av departementet. Men flere har merknader til enkeltbestemmelser i forslaget til denne loven.

Når det gjelder forslaget om å erstatte reglene om «kommunal bedrift» i kommuneloven § 11 med et nytt kapittel om kommunale foretak (KF) er bildet noe mer nyansert. Bare svært få av høringsinstansene er negative til forslaget om å oppheve adgangen til å etablere selskaper med begrenset ansvar utenfor aksjeloven og adgangen til å etablere ansvarlige selskaper (ANS) etter selskapsloven av 1985 i utvalgets forslag.

2. NOVERANDE ORGANISASJONSFORMER INNANFOR KOMMUNELOVA SITT SYSTEM - GJELDANDE RETT

2.1 Samandrag

I proposisjonen beskrives de organisasjonsformer som kommuneloven pr i dag tilbyr for kommunal virksomhet. Det gis en generell redegjørelse for «normalmodellen» for organisering av kommunal virksomhet - med faste utvalg for forskjellige deler av virksomheten, og administrasjonssjefen som øverste administrative leder.

Videre gjennomgås hva det innebærer at det opprettes et såkalt styre for «kommunal bedrift» etter kommuneloven § 11. En virksomhet organisert som kommunal bedrift vil være en del av kommunen som juridisk person. Det er ikke foretaket som sådan som er part i avtaler som foretaket inngår, men kommunen selv. Dette innebærer også at kommunen er fullt ansvarlig for virksomhetens forpliktelser. Kommunens administrasjonssjef er øverste leder av bedriftens administrasjon. Styrets kompetanse beror på delegasjon fra kommunestyret - bedriftsstyret har ingen legalkompetanse. Den myndighet som kan legges til styret må ligge innenfor «drift og organisering» av virksomheten.

Det gis også en beskrivelse av gjeldende rett for interkommunale virksomheter organisert med basis i kommuneloven § 27. Bestemmelsen om interkommunale styre kan i praksis omfatte et bredt spekter av interkommunale samarbeidstiltak - fra samarbeidsordninger av relativt beskjedent omfang til egne selskaper med betydelig økonomisk virksomhet. En rekke interkommunale virksomheter med basis i denne bestemmelsen vil være egne rettssubjekter, men ikke alle. Heller ikke et interkommunalt styre etter § 27 har kompetanse direkte i loven. Dets myndighet vil bero på hva deltakerne er enige om å legge til styret.

3. NOVERANDE ORGANISASJONSFORMER UTANFOR KOMMUNELOVA SITT SYSTEM - GJELDANDE RETT

3.1 Samandrag

Proposisjonen redegjør for organisasjonsformer utenfor kommunelovens system, som kan benyttes av kommuner. Når det gjelder aksjeselskapsformen, står kommunene i utgangspunktet fritt til å organisere deler av sin virksomhet i form av et aksjeselskap, enten alene eller sammen med andre. Særlovgivningen og ulovfestede prinsipper kan imidlertid legge begrensninger på hvilke virksomheter som kan organiseres på denne måten. Når en virksomhet er organisert som et aksjeselskap, er det aksjeloven som gjelder. Kommunelovens bestemmelser gjelder ikke for selskapets virksomhet.

Et selskap med begrenset ansvar må som hovedregel organiseres etter aksjeloven. Unntaksbestemmelsen i aksjeloven § 18-2 nr. 1 gir imidlertid adgang til å opprette interkommunale selskaper med begrenset ansvar uten at aksjeloven gjelder. Slike selskaper er ikke lovregulert, og de rettsspørsmål som reiser seg må løses på basis av selskapsavtalen og ulovfestet selskapsrett. Proposisjonen har også med en beskrivelse av samvirkelag og selskaper som ikke har økonomisk formål.

Det er antatt at kommuner kan delta i ansvarlige selskaper etter selskapsloven av 1985. Kommunene vil ved deltakelse i slike selskaper ha ubegrenset økonomisk ansvar for selskapets forpliktelser, enten solidarisk eller pro-rata. Selskapet er et eget rettssubjekt. Deltakelse i slike selskaper reiser vanskelige rettsspørsmål om forholdet til kommunelovens regler, særlig bestemmelsene om garantier og andre bestemmelser som begrenser kommunenes frihet i økonomiske spørsmål.

Kommuneloven setter ingen begrensninger for kommuners adgang til å opprette stiftelser. På samme måter som for de øvrige organisasjonsformer utenfor kommunelovens system kan imidlertid særlovgivningen og ulovfestede prinsipper sette begrensninger for hvilke virksomheter som kan organiseres på denne måten.

Foreninger er en sammenslutningsform som atskiller seg fra et selskap ved at den som utgangspunkt ikke drives for medlemmenes regning og risiko. Medlemmene har heller ikke eiendomsrett til foreningens formue. Det er antatt at kommuner kan delta i foreninger.

4. BEHOVET FOR NYE ORGANISASJONS- FORMER

4.1 Generelle synspunkt

4.1.1 Samandrag

Departementet peker på at kommuners virksomhet spenner over et vidt område. Det vil ikke være hensiktsmessig at hele spekteret av kommunale oppgaver skal være henvist til en bestemt organisasjonsform. Spørsmålet om hvordan en virksomhet skal organiseres må ses i forhold til den aktuelle virksomhetens karakter, herunder det siktemål kommunen har med å ta på seg oppgaven.

De virksomheter som er i fokus her er de som har mer preg av forretningsmessige hensyn enn av forvaltning og myndighetsutøvelse. Det tas ikke med denne proposisjonen sikte på å tilby organisasjonsformer som er tilpasset offentlig myndighetsutøvelse og forvaltningsvirksomhet i snever forstand. Etter departementets mening bør organisering av interkommunalt samarbeid om sentrale velferdsoppgaver utredes særskilt.

Det er selskapslovgivningens prinsipper som ligger til grunn for lovforslagene. Men det er i adskillig utstrekning gjort modifikasjoner av hensyn til behovet for kommunalpolitisk styring og kontroll. Lovforslagene er uttrykk for en balanse mellom hensynet til frihet for foretaksledelsen, og hensynet til behovet for politisk kontroll. På en rekke punkter har det vært nødvendig å lage et kompromiss mellom kryssende hensyn.

Det er ikke tatt sikte på å regulere spørsmålet om hvilke oppgaver som kan overlates til egne rettssubjekter. Vurderingen av hvilke deler av den kommunale virksomhet som kan overlates til andre rettssubjekter, vil i de tilfeller hvor oppgaven er lovpålagt, bero på en tolkning av den lov som legger oppgaven til kommunen. Dette innebærer at det ikke gjøres noen endring i dagens rettstilstand når det gjelder adgangen til å overlate virksomhet til andre enn kommunen, enten det er tale om offentlig- eller privateide selskaper eller andre organisasjonsformer.

Både når det gjelder forslaget til lov om «interkommunale selskaper» og forslaget til «kommunalt foretak» innebærer dette at organisasjonsformen ikke reserveres for bestemte typer av virksomheter. Loven er i seg selv ikke til hinder for at selskapsformen benyttes til alle de typer av virksomhet som kommunen/deltakerne blir enige om å organisere på denne måten, dersom ikke kommuneloven selv eller annen lovgivning krever en annen organiseringsform. Hovedsiktemålet har vært å tilby et spekter av organisasjonsformer som gir kommunene mulighet til å velge en form som er tilpasset den konkrete virksomhets karakter.

4.1.2 Komiteen sine generelle merknader

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, leiaren Sylvia Brustad, Odd Eriksen, Aud Gaundal, Leif Lund og Signe Øye, frå Framstegspartiet, Torbjørn Andersen og Lodve Solholm, frå Kristeleg Folkeparti, Olaf Gjedrem og Ruth Stenersen, frå Høgre, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg, frå Senterpartiet, Morten Lund, og frå Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, viser til Ot.prp. nr. 53 (1997-98) og NOU 1995:17 og er samd med departementet og lovutval at det trengst ei opprydding i lovene som regulerer kommunale (fylkeskommunale) - og interkommunale verksemdar, særleg dei som har eit forretningsmessig innslag.

Komiteen viser til at reaksjonane i høyringsrunden departementet har gjennomført på lovutvalet si tilråding i all hovudsak har vore positive.

Komiteen viser til si eiga høyring med Norsk Presseforbund, Energiforsyningens fellesorganisa-

sjon, Norsk kommuneforbund, YS-KFO, KS og Statsautoriserede revisorers forening, og at reaksjonane her i stor grad var positive til lovforslaga som er fremma i proposisjonen.

Komiteen viser til at det var ymse innvendingar på områder som tilsetjingstilhøve, dei tilsette si medbestemming, revisjon, offentlegheit og openheit.

Komiteen konstaterar at hovudføremålet med lovframlegga har vore å gje eit spekter av organisasjonsformer som gir kommunane høve til å velje ei form som er tilpassa det konkrete verkeområde verksemda har, og er samd i det.

Komiteen viser til at det er prinsippa i selskapslovgivinga som ligg til grunn for lovforslaga.

Komiteen viser vidare til at lovforslaga er eit uttrykk for ein balanse mellom omsynet til fridomen til leiinga i eit føretak og omsynet til politisk kontroll, og at det ved ei rekke høve har vore naudsynt med kompromiss mellom kryssande interesser.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener de innvendinger som det er pekt på ovenfor må tillegges betydelig vekt. Når det gjelder spørsmålet om åpenhet og offentlighet mener dette medlem at det vil være riktig at utgangspunktet både for kommunalt foretak og for interkommunalt selskap er dokumentoffentlighet og møteoffentlighet slik utgangspunktet er for forvaltningen for øvrig. Dette medlem vil derfor foreslå at prinsippet om offentlighet slås fast i lovteksten for begge de aktuelle selskapstypene.

Komiteen sitt fleirtal, medlemene frå Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti, Høgre og Senterpartiet, er samd i at lovforslaga om interkommunale selskap og kommunale føretak ikkje inneber ein reservasjon mot enkelte verkeområde for kommunal tenesteproduksjon.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, understreker at generelle samfunnsmessige utviklingstrekk og forandringer i kommunesektoren fører til behov for nye måter å organisere kommunal virksomhet på. Lov om interkommunale selskaper og de foreliggende forslag til endringer i kommuneloven vil gi kommuner og fylkeskommuner egnede muligheter til å tilpasse sin virksomhet i nye organisasjonsformer.

Flertallet har merket seg at under departementets utarbeidelse av forslaget om den nye organisa-

sjonsformen for interkommunalt samarbeid, interkommunalt ansvarlig selskap (IKS), så er det ikke interkommunalt samarbeid om sentrale samfunnsoppgaver av stor velferdsmessig betydning som har vært i fokus. Flertallet har også registrert at departementet ikke har vurdert om dette er en hensiktsmessig organisasjonsform for eksempel for sykehus eller skoler. Flertallet har videre notert seg departementets vurdering av at spørsmålet om å finne fram til en hensiktsmessig interkommunal organisasjonsform for denne type oppgaver, vil være preget av andre hensyn enn de som ligger til grunn for de organisasjonsformer som foreslås i Ot.prp. nr. 53 (1997-98). Flertallet støtter således departementets oppfatning om at organisering av interkommunalt samarbeid om sentrale velferdsoppgaver bør utredes særskilt.

Flertallet legger stor vekt på at de ansattes rettigheter og medbestemmelse ikke skal svekkes i forhold til någjeldende situasjon ved opprettelse av interkommunale selskaper eller kommunale foretak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre registrerer at det er uttalt et behov for de formene for virksomhetsorganisering som proposisjonen omhandler og slutter seg på denne bakgrunn til forslaget om muligheten til å etablere kommunale foretak og interkommunale selskaper. Disse medlemmer ønsker at kommunale foretak og interkommunale selskaper skal begrenses til kommunale oppgaver der tjenesteproduksjonen er integrert med forvaltningsoppgaver. Kommunale virksomheter som driver tjenesteproduksjon bør i størst mulig grad etableres som eget rettssubjekt og fortrinnsvis organiseres som aksjeselskaper. En slik organisering vil gjøre det lettere å konkurranseutsette kommunal virksomhet. Konkurransesetting er en avgjørende forutsetning for å bedre kommunenes økonomi og å sikre kvaliteten på tjenestene.

4.2 Verksemder ein kommune driv åleine

4.2.1 Samandrag

Departementet mener i likhet med lovutvalget at adgangen til å organisere kommunal virksomhet i form av aksjeselskaper fortsatt bør stå åpen. Det fremmes heller ikke forslag om særregler for kommunale aksjeselskaper.

Departementet kom i likhet med utvalget til at det ikke er behov for en særlig organisasjonsform med begrenset ansvar ved siden av aksjeselskapsformen. Dette innebærer at etter departementets forslag vil kommunene være henvist til å etablere et aksjeselskap dersom man ønsker å begrense det økonomiske ansvar for virksomheten.

Der kommunen ikke ønsker å organisere virksomheten som et aksjeselskap eller en kommunal etat, åp-

ner kommuneloven i dag for at virksomheten kan organiseres som en «kommunal bedrift». Departementet forslår en ny organisasjonsform - kommunalt foretak - som i forretningsmessig handlefrihet går lenger enn det som gjelder for «kommunal bedrift», samtidig som virksomheten er en del av kommunen som juridisk person.

4.2.2 Komiteen sine merknader

Komiteen er samdt i at kommunal verksemd framleis skal ha høve til å organisere seg som aksjeselskap, og då ikkje gjennom særreglar, men etter aksjelova.

Komiteen er vidare samdt i at kommunane ikkje treng andre organisasjonsformer enn aksjeselskapsforma for å etablere selskap med avgrensa ansvar.

Komiteen er samdt i forslaget om å opne for ei ny organisasjonsform - kommunalt føretak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at aksjeselskapsformen bør forbeholdes rent forretningsmessige deler av virksomheten og kun benyttes der foretaksmodellen ikke er forenlig med oppgavens art. Disse medlemmer mener at selskapsformen kommunalt foretak vil være hensiktsmessig for de fleste virksomheter som kommunen ønsker å skille ut fra ordinær drift, og at en god modell for dette vil demme opp for presset på å etablere kommunale A/S. Dette er viktig for å beholde og forsterke de folkevalgtes ansvar og kontroll med tjenestene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at for å unngå at kommunene velger A/S modellen, som gir vesentlig svekkelse av kontroll, ansvar og styring, framfor foretaksmodellen, er det viktig å gi slike foretak mulighet til å føre regnskap etter regnskapslovens bestemmelser.

4.3 Interkommunale selskap

4.3.1 Samandrag

Interkommunale selskaper med begrenset ansvar utenfor aksjeloven er ikke lovregulert. Departementet mener i likhet med lovutvalget at det er uheldig at denne selskapsformen ikke er lovregulert, og foreslår at unntaket i aksjeloven § 18-2 nr. 1 oppheves. Dette innebærer at kommuner må bruke aksjeselskapsformen dersom det er ønskelig å etablere et selskap med begrenset ansvar.

Det er videre et åpenbart behov for at kommuner kan delta i ansvarlige selskaper sammen med andre kommuner. Kommunene har i dag frihet til å velge mellom selskapsloven og kommuneloven § 27 når sli-

ke selskaper skal etableres. Departementet mener i likhet med utvalget at kommuneloven § 27 er for ufullstendig til å utgjøre et godt alternativ for kommunal selskapsdannelse. Samtidig er det ikke hensiktsmessig å ta inn spesialregler i selskapsloven for kommunale selskaper. Det foreslås derfor en egen lov for interkommunale selskaper med ubegrenset ansvar - lov om interkommunale selskaper.

Med en egen lov for interkommunale selskaper kan departementet ikke se behov for at kommuner fortsatt skal kunne organisere interkommunalt samarbeid etter selskapsloven. Den nye loven om interkommunale selskaper er derfor foreslått gjort til den obligatoriske form for samarbeid i form av ansvarlig selskap. Kommuneloven § 27 blir stående, men vil kun gjelde for samarbeidstiltak som ikke er egne rettssubjekter. Adgangen til å etablere interkommunale selskaper etter selskapsloven av 1985 oppheves.

4.3.2 Komiteen sine merknader

Komiteen er samtd i at det er uheldig at interkommunale selskap med avgrensa ansvar utanfor aksjelova ikkje er lovregulert.

Komiteen er samtd i forslaget om å oppheve unntaket i aksjelova § 18-2 nr. 1, og i at dette fører til at slike verksemdar i framtida må nytte aksjeselskapsforma.

Komiteen er samtd i at kommunelova sin § 27 ikkje er god nok ved danning av interkommunale verksemdar.

Vidare er komiteen samtd i at ein ikkje bør ha spesialreglar i selskapslova for kommunale selskap og stør forslaget om å oppheve høvet til å etablere interkommunale selskap etter selskapslova av 1985.

Komiteen er samtd i forslaget om ei eiga lov for interkommunale selskap med ikkje avgrensa ansvar - lov om interkommunale selskap.

Komiteen er og samtd i at med den nye lova er det ikkje lenger naudsynt å organisere interkommunalt samarbeid etter selskapslova og at den nye lova vert obligatorisk ved samarbeid i form av eit ansvarleg selskap.

4.4 Samarbeid med private

4.4.1 Samandrag

Departementet kan i likhet med lovutvalget ikke se særlige problemer ved at en kommune deltar i aksjeselskap sammen med private. Derimot foreslås det å stenge muligheten for at en kommune deltar i ansvarlige selskaper sammen med private. Bakgrunnen for dette er det ubegrensede økonomiske ansvar som

kommunen derved ville pådra seg. Dette innebærer at dersom en kommune ønsker å delta sammen med private rettssubjekter i form av et selskap, vil man være henvist til aksjeloven.

Det kan være aktuelt for kommuner å samarbeide med private rettssubjekter uten at sammenslutningen har karakter av et eget selskap. Departementets forslag er ikke til hinder for dette. En kommune kan delta i en forening sammen med private rettssubjekter.

I proposisjonen foretas det en kortfattet drøftelse av spørsmålet om statlig kontroll av overføring av oppgaver til privateide sammenslutninger. Departementet kom i likhet med utvalget til at kommunene selv må vurdere hensiktsmessigheten av å overlate oppgaver til private, dersom den aktuelle lov gir adgang til det. Det pekes også på at en avklaring av de rettslige rammer for hvilke oppgaver som kan overlates til private vil kunne skje ved lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59. Spørsmålet om å etablere en godkjenningssordning bør eventuelt vurderes konkret for den enkelte særlov.

4.4.2 Komiteen sine merknader

Komiteen er samtd i at ein kommune kan ha høve til å delta saman med private i eit aksjeselskap.

Komiteen er og samtd i at det ikkje skal vere tilfått at kommunar deltek saman med private i ansvarlege selskap.

5. NÆRARE OM KOMMUNALE FØRETAK

5.1 Samandrag

Kommunalt foretak er en del av kommunen som juridisk person. Dette innebærer bl.a. at det ikke vil være noe skille mellom foretakets og kommunens økonomi. Foretaket drives som en del av kommunens virksomhet, og dets budsjett og økonomiplan må vedtas av kommunestyret.

Kommunelovens regler om økonomiforvaltning vil gjelde for foretaket. Foretaket ledes av et styre og en daglig leder. Kommunestyret velger styremedlemmene. Styret skal ha minst tre medlemmer. Det kan fastsettes i vedtektene at inntil en tredel av styrets medlemmer skal velges av og blant de ansatte ved foretaket.

Styrets myndighet er i utgangspunktet som styret i et aksjeselskap, ansvarlig selskap m.v. - det vil si at det har myndighet til å treffe avgjørelse i alle saker som gjelder foretaket og dets virksomhet, innenfor rammen av det formål kommunestyret har fastsatt i vedtektene. Myndigheten vil imidlertid være begrenset av de budsjettfullmakter kommunestyret gir. Kommunestyret kan også begrense styrets myndighet gjennom sin instruksjonsmyndighet.

Departementet har i likhet med utvalget lagt stor vekt på å etablere en ryddig organisasjonsform med klare ansvarslinjer. Det foreslås således at styret skal være direkte underordnet kommunestyret, og daglig leder er direkte underordnet styret. For daglig leder innebærer dette at vedkommende ikke står i noe underordningsforhold til kommunens administrasjonssjef. Administrasjonssjefen har imidlertid rett til å legge fram en sak som er eller har vært til behandling i foretaket, for kommunestyret med sin innstilling. Administrasjonssjefen kan i den forbindelse beslutte utsettelse av foretakets vedtak.

Departementet mener i likhet med lovutvalget at det ikke bør være obligatorisk representasjon for de ansatte i foretakets styre. Representasjon for de ansatte er avhengig av at kommunestyret har fastsatt det i foretakets vedtekter. Foretakets ansatte står her i samme stilling som kommunens øvrige ansatte.

Der de ansatte er representert i styret, mener departementet i motsetning til utvalget at de ansatte bør fratruke i saker som innebærer offentlig myndighetsutøvelse. Bakgrunnen for dette er hensynet til folkestyreprinsippet.

Departementet foreslår at foretaket skal følge det samme budsjett- og regnskapssystem som gjelder for den øvrige kommunale virksomhet. Samtidig foreslås det å ta inn i kommunelovens bestemmelser om foretak en hjemmel til å gi forskrifter som pålegger enkeltforetak eller typer av foretak å føre regnskap etter regnskapsloven. Departementets forslag avviker her noe fra utvalgets. Departementet foreslår at foretaket skal revideres av kommunerevisjonen.

Foretaket vil som en del av kommunen være omfattet av forvaltningslovens og offentlighetslovens virkeområde. Når det gjelder møteoffentlighet foreslår departementet i likhet med utvalget at møtene skal være lukket, men med adgang til å bestemme i vedtektene at møtene skal være åpne.

Når det gjelder problemstillinger knyttet til foretakets plass i kommuner med parlamentarisk styreform, vil dette inngå som en del av det arbeidet som pågår med videreutvikling av reglene om kommunal parlamentarisme.

5.2 Komiteen sine merknader

Komiteen viser til at eit kommunalt foretak er ein del av kommunen som juridisk person, og at det dermed ikkje vert noko skilje mellom foretaket og kommunen sin økonomi.

Komiteen er samd i den forma lovforslaget har i høve til vedtekter og styringsform, og meiner at forslaget har ei ryddig organisasjonsform med klare ansvarslinjer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet, legger i likhet med departementet stor vekt på å etablere en ryddig organisasjonsform med klare ansvarslinjer. Flertallet mener videre i likhet med departementet at et system der styret er direkte underordnet kommunestyret og daglig leder direkte underordnet foretaksstyret, ivaretar dette.

Komiteen er imidlertid ikkje einig med departementet i at kommunen sin administrasjonssjef skal kunne ivareta funksjonen som foretaket sin daglege leiar, dersom det er praktisk mogleg. Komiteen meiner ein slik praksis vil kunne føre til ei uheldig dobbeltrolle for administrasjonssjefen, då han/ho ved handsaming av enkelte typer saker (i praksis) både ville vere underordna kommunestyret og foretaket sitt styre. Komiteen meiner derfor at kommunen sin administrasjonssjef ikkje skal kunne vere dagleg leiar i eit kommunalt foretak. Komiteen vil likevel kunne opne for at det i heilt spesielle tilfelle kan gis unntak i dei tilfella foretaket har svært få tilsette eller at kommunen er liten.

Komiteen viser til at departementet arbeider med ei sak om problemstillingar knytta til eit foretak sin plass i kommunar med parlamentarisk styreform.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil understreke at utskillelse av kommunal virksomhet til egne rettssubjekter med begrenset ansvar, fortrinnsvis som aksjeselskaper, er den beste måten for å oppnå klare ansvarslinjer, synliggjøring av kostnader og effektiv økonomistyring.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at forslaget til lov forsterker de uklare ansvarslinjer som gjelder i dag i (fylkes)kommuner med parlamentarisk styringsform. Prinsippet om at kommune-/fylkesrådet skal ha et totalansvar for den (fylkes)kommunale virksomhet undergraves dersom styret i selskaper skal velges av - og «rapportere til» - kommunestyret eller fylkestinget. Dette medlem frykter at dette problemet blir løst ved å velge aksjeselskapsformen, og at dette ikke er noen ønskelig løsning.

Dette medlem har registrert at departementet arbeider med en gjennomgang av kommunelovens regler om parlamentarisk styringsform, men har likevel funnet det hensiktsmessig å fremme det foreliggende forslag til lovregulering av kommunalt foretak og interkommunale selskaper. Dette medlem viser til svarbrev av 11. november 1998 fra Kommunal- og regionaldepartementet til komiteen angående til-

pasninger av foretaksmodellen til kommuner med parlamentarisk styreform, der de tilrår at spørsmålet utstår til behandling av den varslede proposisjonen.

Dette medlem kan ikke se at det vises til saklig uenighet, men kun til tidspunkt og kan derfor ikke se noen grunn til å avvente departementets proposisjon. På bakgrunn av at flere (fylkes)kommuner nå vurderer å innføre parlamentarisk styringssystem fra 1999-2000 vil dette medlem foreslå å innta en unntaksmulighet i lovene:

«I kommuneloven av 25. september 1992 nr. 107 gjøres følgende endringer:

§ 62 nr. 2 (ny) skal lyde:

I kommuner eller fylkeskommuner med parlamentarisk styreform kan kommunestyret eller fylkestinget selv fastsette at rådet skal velge styre. Når det er truffet slikt vedtak trer rådet i kommunestyrets eller fylkestingets sted i forhold til de øvrige bestemmelser i dette kapittel, med unntak av § 63.

§ 62 blir § 62 nr. 1.

§ 68 nr. 8 siste punktum (nytt) skal lyde:

Når det er innført parlamentarisk styreform skal rådet varsles.

§ 70 siste punktum (nytt) skal lyde:

I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform, kan ansettelsesmyndighet legges til kommunerådet eller fylkesrådet.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil peke på at betegnelsen kommunalt foretak er forutsatt brukt på virksomheter som det er naturlig å skille ut fra den ordinære kommunale driften, og mener at spørsmålet om ansattes representasjon i styret må vurderes ut fra dette. Flertallet mener at de ansattes rettigheter og medbestemmelse er vesentlig ved opprettelse av kommunale foretak. Medbestemmelse vil gi de ansatte en rett, men også være forpliktende i forhold til foretakets drift.

Flertallet vil derfor gå imot Regjeringens forslag til § 65 nr. 3 andre punktum og fremmer følgende forslag:

«I kommuneloven av 25. september 1992 nr. 107 gjøres følgende endring:

§ 65 nr. 3 andre punktum (nytt) skal lyde:

Et flertall av de ansatte ved foretaket kan kreve at inntil en femtedel av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.»

Dette lovforslaget må forstås slik at dette gjelder alle kommunale og fylkeskommunale foretak uavhengig av antall ansatte i foretaket.»

Komiteen sine medlemmer frå Framstegspartiet og Høgre er samde i at det ikkje bør vere obligatorisk representasjon for dei tilsette i styret. Desse medlemmene meiner at kommunestyret er det organ som avgjer dette utifrå lokale vurderingar.

Desse medlemmene er òg samde med departementet i at dei tilsette bør fråtre ved saker som handsamar utøving av myndigheit.

Desse medlemmene gjer følgjande framlegg i tråd med proposisjonen:

«I kommunelova av 25. september 1992 nr. 107 gjerast følgjande endring:

§ 65 nr. 3 andre punktum (nytt) skal lyde:

I vedtektene kan det bestemmes at inntil en tredel av styrets medlemmer skal velges av og blant de ansatte ved foretaket.»

Komiteen har merka seg at styret i kommunalt føretak vert valt etter kommunelova sine føresegner der prinsippet om forholdstalsval gjeld dersom ein medlem av kommunestyret eller fylkestinget krev det.

Komiteen sitt fleirtal, alle med unntak av medlemmet frå Sosialistisk Venstreparti, stør departementet i at ein som hovudprinsipp skal ha lukka styremøte, dette utifrå lik handsaming med verksemd ein kan samanlikne seg med i privat sektor, og som ein kan vere i konkurranse med.

Fleirtalet er samd i at lokale vedtak kan avgjere om styremøta kan opnast.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til merknad foran der dette medlem går inn for at utgangspunktet skal være at styremøter i kommunalt foretak holdes for åpne dører. Etter dette medlems syn skulle det ikke by på store problemer å lukke møtet når en behandler «sensitive» saker etter gjeldende bestemmelser om å unnta saker for offentlighet, slik det i dag gjøres i en rekke andre (fylkes)kommunale organer som i utgangs-

punktet også holder åpne møter. Dette medlem mener at målsettingen om mest mulig åpenhet i forvaltningen best vil oppfylles dersom det kreves særskilt begrunnelse for å lukke møtene.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«I kommuneloven av 25. september 1992 nr. 107 gjøres følgende endringer:

§ 68 nr. 5 (nytt) skal lyde:

Styrets møter skal holdes for åpne dører dersom ikke kommunestyret eller fylkestinget har bestemt noe annet i vedtakene. Dørene skal lukkes dersom styret skal behandle opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt. § 31 nr. 3 gjelder tilsvarende.»

Komiteen er enig i departementet sine vurderinger og framlegg når det gjeld rekneskapsprinsipp i kommunalt foretak, ved at budsjett- og rekneskaps-systemet skal følge øvrig kommunal verksemd, men slik at det kan bestemmes at eit kommunalt foretak skal føre rekneskap etter rekneskapslova sine prinsipp. Departementet vil i så fall måtte vurdere om det aktuelle foretaket eller type av foretak skal kunne føre rekneskap etter rekneskapslova.

Komiteen finn det ikkje formålstenleg at reglane vert utforma slik at dette tyder pålegg om å føre rekneskap etter begge prinsippa samstundes.

Komiteen meiner at når foretaket har rekneskapsplikt etter rekneskapslova skal revisoren som foretar revisjonen vere registrert eller statsautorisert.

Komiteen vil vise til at dersom regnskapslova sine prinsipp vert valde, får dette konsekvensar for val av revisor i foretaket. I framlegget til endringar til ny revisorlov Ot.prp. nr. 75 (1997-98) har ikkje revisor i kommunale AS opplysningsplikt til kontrollutval eller andre kommunale organ. Slik plikt må heimlast i vedtektene for foretaket eller selskapet.

Komiteen viser til at Kommunal- og regionaldepartementet i svarbrev av 22. oktober 1998 til komiteen viser til at det i kjølvatnet av forskningsrapporten frå NIBR «En studie av kontroll og tilsynsordningene i kommuner og fylkeskommuner», som skal slutførast i 1999, vil vere naturleg å ta opp spørsmål om internkontrollsystemet som den nye kommunelova etablerte.

Komiteen meiner at forvaltningsrevisjon som ligg til kommunerevisjonen og kontrollutvalet, må beholdast og utviklast, og at dette må sikrast gjennom kommunale vedtekter i selskapa/foretak. I tillegg må

det vurderast å gje kommunerevisjonen same rett til informasjon frå kommunale foretak, kommunale aksjeselskap og interkommunale selskap, som det Riksrevisjonen har i heileigde statlege aksjeselskap (aksjelova § 18-5).

Komiteen ber Regjeringa kome tilbake til Stortinget med ein gjennomgang av saksområdet og eventuelle lovforslag som tek omsyn til dette.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti, viser til merknad under kap. 4.2.2 og behovet for fleksibilitet for å unngå bruk av A/S-modellen.

6. NÆRARE OM FRAMLEGGET TIL LOV OM INTERKOMMUNALE SELSKAP

6.1 Samandrag

I forslaget til en egen lov om interkommunale selskaper er selskapet gitt status som et eget rettssubjekt. Dette innebærer at rettigheter og forpliktelser tilordnes selskapet som sådan, og ikke de enkelte deltakerne. Lovforslaget betyr ikke at kommuner vil være avskåret fra å etablere samarbeidstiltak som ikke har slik status. Etter departementets forslag vil samarbeidstiltak som ikke er egne rettssubjekter reguleres av kommuneloven § 27.

Etter lovutvalgets forslag er det bare kommuner og fylkeskommuner som kan være deltakere i interkommunale selskaper. Departementet har her kommet til at også interkommunale selskaper bør kunne være deltaker i slike selskaper. Et aksjeselskap kan imidlertid ikke være deltaker i et interkommunalt selskap. Derimot kan et interkommunalt selskap være deltaker i et aksjeselskap. Etter departementets forslag kan et interkommunalt selskap ikke være deltaker i et ansvarlig selskap etter selskapsloven av 1985.

Deltakerne har ubegrenset ansvar for en prosent eller brøkdelen av selskapets forpliktelser. Til sammen utgjør delene selskapets samlede forpliktelser.

Deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom et representantskap, hvor hver deltaker skal ha minst en representant. Det kan instruere styret og omgjøre dets beslutninger. Behandling i representantskapet er obligatorisk for enkelte saker, bl.a. fastsettelse av regnskap, budsjett og økonomiplan. Det er videre representantskapet som velger styret. Inngåelse av selskapsavtalen og endringer i denne skal imidlertid treffes av det enkelte kommunestyre.

Selskapet kan ikke ta opp lån med mindre deltakerne gjennom selskapsavtalen har gitt slik adgang. Det skal i så fall fastsettes en øvre ramme for selskapets låneopptak. Når det gjelder spørsmålet om hvilke formål som kan lånefinansieres vil de samme begrensningene gjelde som for kommunene selv. Låneopptak skal godkjennes av statlig myndighet. Selskapet skal

ikke kunne stille garanti for andres økonomiske forpliktelser. Inntekter fra salg av fast eiendom eller andre større kapitalgjenstander skal ikke kunne brukes til å dekke løpende utgifter.

Departementet er i motsetning til utvalget kommet til at selskapsavtalen ikke skal undergis en statlig godkjenningsordning. Dette har bl.a. sammenheng med at ordningen med godkjenning av interkommunale sammenslutninger etter kommuneloven § 27 ble opphevet ved kommuneloven av 1992.

De ansatte i interkommunale selskaper har representasjonsrett etter det system som gjelder i selskapslovgivningen for øvrig. Dette innebærer at de ansatte får rett til representasjon i selskaper med flere enn 30 ansatte. I departementets lovforslag er det også tatt inn en bestemmelse som gir de ansatte i selskapet tilsvarende møterett i selskapets styre som de ville hatt i en nemnd dersom virksomheten var en del av kommunen selv. Denne møteretten vil være aktuell i selskaper med 30 eller færre ansatte.

Proposisjonen gir en utførlig omtale av forholdet til offentlighetsloven og forvaltningsloven. Departementet har i likhet med utvalget kommet til at det ikke vil være hensiktsmessig å foreslå særskilt regulering av forholdet mellom offentlighetsloven og kommunale selskaper før Stortinget eventuelt har behandlet en stortingsmelding om offentlighet. Departementet vil på denne bakgrunn eventuelt komme tilbake til spørsmålet på et senere tidspunkt. Dette innebærer at spørsmålet om forvaltningsloven og offentlighetsloven gjelder for interkommunale selskaper, må avgjøres konkret for hvert enkelt selskap. Det foreslås med andre ord ikke endringer i gjeldende rett.

Departementet foreslår at interkommunale selskaper skal følge det samme budsjett- og regnskapssystem som gjelder for den øvrige kommunale virksomhet. Samtidig foreslås det å ta inn i loven en hjemmel til å gi forskrifter som kan gjøre unntak fra plikten til å føre regnskap etter de kommunale budsjett- og regnskapsforskriftene. Departementets forslag avviker her noe fra lovutvalgets.

6.2 Komiteen sine merknader

Komiteen er samd i den organisasjonsforma interkommunale selskap vil få etter den nye lova.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre vil understreke at utskillelse av interkommunal virksomhet til rettssubjekter med begrenset ansvar, fortrinnsvis som aksjeselskaper, er den beste måten for å oppnå klare ansvarslinjer, synliggjøring av kostnader og effektiv økonomistyring.

Komiteen støtter departementet i at selskapsavtalen ikkje skal godkjennast av staten.

Komiteen viser til handsaminga av St.meld. nr. 32 (1997-98) Offentlighetsprinsippet i forvaltningen og dei respektive fraksjonane sine merknader og forslag i Innst. S. nr. 21 (1998-99).

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at kommunale foretak er en del av kommunen som juridisk person, og vil uten videre være omfattet av offentlighetsloven etter dagens regler.

Dette medlem viser til merknad om prinsippet om møteoffentlighet og fremmer forslag i tråd med dette:

«I lov om interkommunale selskaper gjøres følgende endring:

§ 12 femte ledd skal lyde:

Styrets møter holdes for åpne dører med mindre styret fastsetter at møtene skal holdes for lukkede dører, eller at behandlingen av visse typer saker skal skje for lukkede dører.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«I lov om interkommunale selskaper gjøres følgende endring:

§ 9 åttende ledd skal lyde:

Representantskapets møter holdes for åpne dører, med mindre representantskapet fastsetter at møtene skal holdes for lukkede dører, eller at behandlingen av visse typer saker skal skje for lukkede dører.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti mener at prinsippet om dokumentoffentlighet skal gjelde også for interkommunale selskaper. Spørsmål knyttet til offentlig eide selskapers forhold til offentlighetsloven vil bli gjenstand for vurdering i behandlingen av offentlighetsmeldingen. Behovet for unntak kan komme i forbindelse med dette. Lov av 19. juni 1970 om offentlighet i forvaltningen bør gjøres gjeldende for interkommunale selskaper.

Komiteen støtter utvalet sitt framlegg om at interkommunale selskap primært skal ha rekneskapsplikt etter rekneskapslova. Komiteen vil gjere framlegg om dette og om at eigarane kan bestemme i selskapsavtalen at selskapet i staden kan føre rekneskap etter kommunale rekneskapsprinsipp.

Komiteen meiner dette inneber at selskap som fører rekneskap etter rekneskapslova skal ha revisjonsplikt etter revisorlova, og at revisor må vere registrert eller statsautorisert.

Komiteen finn på denne bakgrunn at det vil vere naudsynt å gje departementet ein heimel til å gi særlege føresegner om føring av rekneskap etter rekneskapslova av omsyn til harmoniseringa av slikt rekneskap og reglane for økonomiforvaltning.

Komiteen gjer på denne bakgrunn slikt framlegg:

«I lov om interkommunale selskaper gjøres følgende endring:

§ 27 skal lyde:

§ 27 *Selskapets regnskap*

Selskapet har regnskapsplikt etter regnskapsloven. Det kan i selskapsavtalen bestemmes at selskapet i stedet skal avgi regnskap etter kommunale regnskapsprinsipper.

Regnskapet fastsettes av representantskapet.

For selskap som fører regnskap etter regnskapsloven kan departementet gi de bestemmelser som er nødvendige for å tilpasse dette regnskapet til lovens bestemmelser om interkommunale selskapers økonomiforvaltning.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at kommunestyrets eller fylkestingets valg av representanter til representantskapet i interkommunalt selskap også bør skje ved forholdstallsvalg dersom et medlem av kommunestyret forlanger det. Dette medlem er klar over at kommunestyret/fylkestinget vil ha anledning til å binde sine representantskapsmedlemmer i spesielle saker, men mener at representantskapet i et interkommunalt selskap normalt bør avspeile den partipolitiske fordeling i deltakerkommunene og at et flertall ikke skal ha mulighet til å hindre et mindretall i å være representert.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«I lov om interkommunale selskaper gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Ved kommunestyrets eller fylkestingets valg av representanter gjelder kommunelovens § 35 nr. 4 tilsvarende.

§ 10 annet ledd skal lyde:

Styremedlemmene velges av representantskapet med de unntak som er nevnt i denne paragrafen. Ved representantskapets valg av styremedlemmer gjelder kommuneloven § 35 nr. 4 tilsvarende. Representantskapet kan når som helst fjerne et styremedlem som det selv har valgt.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at bestemmelsene i § 41 fjerde ledd annet punktum i lov om interkommunale selskaper er tatt inn for at statens styring og kontroll med vannkraftressursene ikke skal svekkes ved omorganisering til aksjeselskap. I mangel av slik kontroll vil en virksomhet som omorganiseres til aksjeselskap senere kunne privatiseres for inntil 1/3 uten at det utløser konsesjonsbehandling. For de energiverk som har omdannet seg til aksjeselskap fram til nå gjelder som hovedregel at konsesjonsplikt og eventuell forkjøpsrett utløses allerede ved salg av en aksje. Disse medlemmer vil understreke behovet for å ivareta disse interessene.

Komiteen sine medlemmer frå Framstegspartiet og Høgre vil vise til sine generelle haldningar når det gjeld konsesjonshandsaming. Desse medlemene viser til brev frå Kommunal- og regionaldepartementet av 16. november 1998 om handsaming at Ot.prp. nr. 53 (1997-98) og § 41 i lov om interkommunale selskap til komiteen. Desse medlemene ser ikkje nokon fare i at private kan kjøpe seg opp i eit kommunalt aksjeselskap med inntil 1/3 av aksjane før ein må ha konsesjonshandsaming av selskapet sine rettar. Desse medlemene vil derfor stemme mot forslaget til § 41 fjerde ledd andre punktum. Desse medlemene vil vidare foreslå at Regjeringa fremjer forslag om å endre industrikonsesjonslova slik at unnatak for interkommunale selskap kan gjerast.

Desse medlemene fremjer følgjande forslag:

«Stortinget ber Regjeringa fremme forslag om endringar i industrikonsesjonslova av 14. desember 1917 nr. 16, slik at det vert høve til å gjere unnatak for interkommunale selskap andsynes konsesjonshandsaming ved omdanning til aksjeselskap.»

7. FORHOLDET TIL EØS-AVTALEN

7.1 Samandrag

De tre regelsett som er sentrale for kommunalt foretak eller interkommunalt selskap i forhold til EØS-avtalen, er de generelle konkurransereglene, reglene om offentlig støtte og bestemmelsene om offentlige innkjøp. Reglene om statsstøtte og reglene om offentlige anskaffelser kan betraktes som henholdsvis lemping og presisering av de generelle konkurransebestemmelsene.

Konkurransereglene i EØS-avtalen vil også omfatte offentlig eide virksomheter. Unntak gjelder der virksomheten utfører tjenester av allmenn økonomisk betydning. Unntaket må imidlertid ikke være videre enn nødvendig, og fravikelsen må ikke påvirke samhandelen mellom avtalepartene (EØS-landene) i et omfang som strider mot partenes interesser.

Reglene om offentlige anskaffelser skal sikre at det ved offentlige innkjøp ikke blir tatt hensyn til eller lagt vekt på forhold som medfører diskriminering av leverandører fra andre EØS-land. Både kommunale foretak og interkommunale selskaper må foreta sine egne anskaffelser i henhold til regelverket om offentlige anskaffelser. Det viktigste unntaket er de interkommunale selskap som hovedsaklig er av industriell eller forretningsmessig karakter. For anskaffelser til offentlige virksomheter innen forsyningssektoren (vann- og energiforsyning, transport og telekommunikasjon) gjelder særlige regler.

Et særlig spørsmål er om kommunale foretak og interkommunale selskap kan betraktes som intern leverandør til eierkommunen(e) slik at leveransene kan skje utenom anbud - m.a.o. at anskaffelsen anses som leveranse i egen regi. Grensen for hvem som kan regnes som leverandør i egen regi avhenger i stor grad av hva som kan regnes som en og samme oppdragsgiver. Ofte vil dette sammenfalle med hva som regnes som samme juridiske person. En kommune eller fylkeskommune med alle sine underliggende etater og nemnder er ett rettssubjekt. Et kommunalt foretak vil være en del av dette rettssubjektet. Når kommunen tildele et oppdrag til et kommunalt foretak innen samme kommune eller fylkeskommune blir derfor oppdraget å regne som arbeid i egen regi og kan tildeles uten å benytte anskaffelsesprosedyrene for offentlige anskaffelser. Tilsvarende gjelder i de tilfeller hvor det kommunale foretak opptrer som oppdragsgiver overfor et annet kommunalt organ i samme kommune. Dersom foretaket leverer til andre enn kommunen i konkurranse med private produsenter, vil dette imidlertid kunne forholde seg annerledes.

Et interkommunalt selskap vil etter lovforslaget være et eget rettssubjekt. I utgangspunktet vil det derfor måtte følge reglene om offentlige anskaffelser. Dersom selskapet er opprettet med det formål å tilgodese eiernes behov, vil leveranser fra selskapet likevel kunne bli ansett som leveranser i egen regi.

Reglene om offentlig støtte henger nøye sammen med konkurransereglene i EØS-avtalen. Offentlig støtte vil bedre konkurransevnen til mottakeren, og kan medføre en konkurransevidning i markedet. I utgangspunktet er enhver støtte som kan virke konkurransevidende og påvirke samhandelen mellom landene forbudt.

Begrepet statsstøtte forstås vidt. Både direkte støtte og det å bli fritatt for økonomiske byrder vil omfattes. Ved vurderingen av hva som skal anses for å være offentlig støtte vil det være avgjørende om kommunen opptrer gunstigere overfor mottakeren enn det en sammenlignbar privat investor ville gjøre.

Et særlig spørsmål er om det faktum at et foretak ikke kan gå konkurs vil bli oppfattet som offentlig støtte. For interkommunale selskaper vil bestemmelsen om at kommuner ikke kan gå konkurs ha indirekte betydning. Nærings- og energidepartementet har i sin høringsuttalelse pekt på at rettslig status som sikrer mot konkurs kan bli oppfattet som permanent støtte. Etter praksis er dette imidlertid ikke en absolutt regel. Det avgjørende vil være om det utnyttes som skjerming mot konkurranse.

Reglene om offentlig støtte innebærer at interkommunale selskaper må sikres en egenkapital som står i forhold til risikoen i det marked selskapet eventuelt skal konkurrere i. Hvis ikke, vil kommunenes posisjon som ansvarlig deltaker kunne bli sett på som permanent støtte. Det vil også kunne bli ansett som offentlig støtte dersom selskapet driver næringsvirksomhet, og det er vedtektsfestet at det ikke skal betales utbytte til eierne.

For kommunale virksomheter vil imidlertid reglene om såkalt bagatellmessig støtte kunne være praktisk viktige unntak fra reglene om offentlig støtte. Støtte som ikke overstiger 100 000 ECU (ca. 417 000 i 1996) til en enkelt bedrift over en tre-års periode regnes som bagatellmessig.

Det såkalte innsynsdirektivet innebærer rett til innsyn i en virksomhets økonomiske forhold, og stiller krav til hvordan de økonomiske forholdene skal være dokumentert. Direktivet gjelder imidlertid bare virksomheter med en betydelig omsetning, og vil i praksis bare berøre de største interkommunale selskaper.

7.2 Komiteen sine merknader

Komiteen konstaterer at lovforslagene er innanfor og tilpassa EØS sitt regelverk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil understreke behovet for like konkurransevilkår. Derfor bør interkommunale selskaper i størst mulig grad omfattes av reglene om offentlige anskaffelser i EØS-avtalen. Private tilbydere skal ha full tilgang til det offentlige inn-

kjøpsmarkedet. Det er viktig at regelverket på dette feltet blir oversiktlig slik at norske kommuner unngår å komme i konflikt med regelverket i EØS-avtalen.

8. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSAER

8.1 Samandrag

Forslagene til en egen lov om interkommunale selskaper og et nytt kapittel i kommuneloven om kommunale foretak, innebærer ingen nye materielle plikter for kommuner og fylkeskommuner. Siktemålet med forslagene er å tilby et spekter av organisasjonsformer som er tilpasset de ulike virksomheter kommuner og fylkeskommuner driver. På denne bakgrunn må det antas at forslagene gir grunnlag for en bedre utnyttelse av kommunale og fylkeskommunale ressurser.

Departementet har søkt å minimalisere utgiftene i forbindelse med omorganisering av virksomheter, ved å foreslå overgangsregler som sørger for en mest mulig smidig overgang til ny organisasjonsform. Forslagene vil på denne bakgrunn ikke innebære nevneverdige utgiftsøkninger for kommuner og fylkeskommuner.

Forslagene forutsetter ikke økt statlig engasjement overfor kommuner og fylkeskommuner i nevneverdig grad. I visse tilfeller vil det imidlertid være nødvendig med konsesjonsbehandling ved omdanning av energiverk. Staten blir ikke påført økte utgifter eller risiko i forhold til kommuner og fylkeskommuner som følge av forslagene.

8.2 Komiteen sine merknader

Komiteen viser til at siktemålet med lovforslagene er å tilby eit spekter av organisasjonsformer som er tilpassa dei ulike verksemdene kommunane og fylkeskommunane driv. Komiteen meiner utifrå dette at forslaga gir grunnlag for ei betre utnytting av ressursane både i kommunane og fylkeskommunane.

9. FORSLAG FRÅ MINDRETAL

Forslag frå Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

I lov om interkommunale selskaper gjøres følgende endring:

§ 9 åttende ledd skal lyde:

Representantskapets møter holdes for åpne dører, med mindre representantskapet fastsetter at møtene

skal holdes for lukkede dører, eller at behandlingen av visse typer saker skal skje for lukkede dører.

Forslag frå Framstegspartiet og Høgre:

Forslag 2

I kommunelova av 25. september 1992 nr. 107 gjerast følgjande endring:

§ 65 nr. 3 andre punktum (nytt) skal lyde:

I vedtektene kan det bestemmes at inntil en tredel av styrets medlemmer skal velges av og blant de ansatte ved foretaket.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringa fremme forslag om endringar i industrikonsesjonslova av 14. desember 1917 nr. 16, slik at det vert høve til å gjere unntak for interkommunale selskap andsynes konsesjonshandsaming ved omdanning til aksjeselskap.

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

I kommuneloven av 25. september 1992 nr. 107 gjøres følgende endringer:

§ 62 nr. 2 (ny) skal lyde:

I kommuner eller fylkeskommuner med parlamentarisk styreform kan kommunestyret eller fylkestinget selv fastsette at rådet skal velge styre. Når det er truffet slikt vedtak trer rådet i kommunestyrets eller fylkestingets sted i forhold til de øvrige bestemmelser i dette kapittel, med unntak av § 63.

§ 62 blir § 62 nr. 1.

§ 68 nr. 8 siste punktum (nytt) skal lyde:

Når det er innført parlamentarisk styreform skal rådet varsles.

§ 70 siste punktum (nytt) skal lyde:

I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform, kan ansettelsesmyndighet legges til kommunerådet eller fylkesrådet.

Forslag 5

I kommuneloven av 25. september 1992 nr. 107 gjøres følgende endring:

§ 68 nr. 5 (nytt) skal lyde:

Styrets møter skal holdes for åpne dører dersom ikke kommunestyret eller fylkestinget har bestemt noe annet i vedtakene. Dørene skal lukkes dersom styret skal behandle opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt. § 31 nr. 3 gjelder tilsvarende.

Forslag 6

I lov om interkommunale selskaper gjøres følgende endring:

§ 12 femte ledd skal lyde:

Styrets møter holdes for åpne dører med mindre styret fastsetter at møtene skal holdes for lukkede dører, eller at behandlingen av visse typer saker skal skje for lukkede dører.

Forslag 7

I lov om interkommunale selskaper gjøres følgende endringer:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Ved kommunestyrets eller fylkestingets valg av representanter gjelder kommunelovens § 35 nr. 4 tilsvarende.

§ 10 annet ledd skal lyde:

Styremedlemmene velges av representantskapet med de unntak som er nevnt i denne paragrafen. Ved representantskapets valg av styremedlemmer gjelder kommuneloven § 35 nr. 4 tilsvarende. Representantskapet kan når som helst fjerne et styremedlem som det selv har valgt.

10. KOMITEEN SI TILRÅDING

Komiteen har elles ingen merknader, og viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjere slike

vedtak til lover:

A.

Vedtak til lov

om interkommunale selskaper.

§ 1 Lovens virkeområde

Loven gjelder for interkommunalt selskap. Med interkommunalt selskap menes et selskap hvor alle deltakerne er kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper. Loven gjelder likevel ikke for selskap hvor samtlige deltakere har et begrenset ansvar for selskapsforpliktelsene.

§ 2 Partsstilling

Interkommunalt selskap kan ha rettigheter, forpliktelser og partsstilling overfor domstol og andre myndigheter.

§ 3 Deltakeransvar

Den enkelte deltaker hefter ubegrenset for en prosent- eller brøkdel av selskapets forpliktelser. Til sammen skal delene utgjøre selskapets samlede forpliktelser. Den enkelte deltakers ansvar for selskapsforpliktelser svarer til deltakerens eierandel i selskapet med mindre annet fremgår av selskapsavtalen.

En selskapskreditor må først gjøre sitt krav gjeldende mot selskapet. Dersom kreditor ikke oppnår

dekning av selskapet innen 14 dager regnet fra påkrav, kan kreditor kreve den enkelte deltakeren direkte for deltakerens andel av forpliktelsen.

En deltaker som helt eller delvis har dekket en fordring på selskapet, kan straks søke tilbake sitt utlegg av selskapet.

§ 4 Selskapsavtale

For interkommunalt selskap skal det opprettes en skriftlig selskapsavtale. For de enkelte deltakere skal kommunestyret eller fylkestinget selv vedta avtalen. For deltaker som er interkommunalt selskap, vedtas selskapsavtalen av representantskapet. Vedtaket krever tilslutning fra samtlige medlemmer av representantskapet med mindre annet er fastsatt i selskapsavtalen for det deltakende selskap.

Endringer i selskapsavtalen som gjelder forhold som omtalt i tredje ledd, skal skje på samme måte. Andre endringer vedtas av representantskapet med tilslutning fra minst to tredeler av de avgitte stemmer med mindre det er avtalt at også slike endringer skal vedtas i samsvar med regelen i første punktum.

Selskapsavtalen skal i det minste angi følgende:

1. selskapets firma;
2. angivelse av deltakerne;
3. selskapets formål;
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor;
5. antall styremedlemmer;
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet;
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen;
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner;
9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen.

§ 5 Deltakernes innskuddsplikt

Den enkelte deltaker plikter ikke å gjøre innskudd i selskapet i større utstrekning enn det som følger av selskapsavtalen eller av loven her.

Når ikke annet er avtalt, forfaller forpliktelser til å yte innskudd straks.

§ 6 Representantskapet og dets sammensetning

Selskapet skal ha et representantskap hvor samtlige deltakere er representert med minst én representant. Vedkommende kommunestyre eller fylkesting oppnevner selv sine representanter. Er et interkommunalt selskap deltaker, oppnevner selskapets representantskap dets representanter. Det skal oppnevnes minst like mange varamedlemmer som faste medlemmer. Hvis ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder.

Kommunestyret eller fylkestinget bestemmer selv om dets representanter skal velges ved forholdsvalg eller flertallsvalg.

Daglig leder kan ikke velges til medlem av representantskapet.

Representantskapets medlemmer velges for fire år om ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen. Den enkelte deltaker kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i valgperioden. Nyvalg skjer for den gjenværende del av valgperioden.

§ 7 Representantskapets myndighet

Deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet.

Det kan fastsettes i selskapsavtalen at visse arter saker som ellers vil høre under styret, jf. § 13, må godkjennes av representantskapet. Slik bestemmelse kan bare gjøres gjeldende overfor en tredjeperson når bestemmelsen er registrert i Foretaksregisteret, eller når tredjepersonen kjente eller burde kjent bestemmelsen.

§ 8 Innkalling til møte i representantskapet

Representantskapets leder innkaller til møte i representantskapet når det er nødvendig for behandling av en sak som etter loven her eller selskapsavtalen skal behandles av representantskapet, og når det ellers er nødvendig for behandling av en bestemt sak. Representantskapets leder plikter å innkalle representantskapet til møte når styret, revisor, minst en av deltakerne eller minst en tredel av representantskapets medlemmer krever det for behandling av en bestemt angitt sak.

Innkalling til representantskapsmøte skal skje med minst fire ukers varsel og skal inneholde sakliste. De enkelte deltakere skal med samme frist varsles om innkallingen og saklisten.

Representantskapets leder kan innkalle representantskapet med kortere frist i tilfeller hvor dette er påtrengende nødvendig.

§ 9 Saksbehandlingen i representantskapet

Hver representant har én stemme med mindre annet er fastsatt i selskapsavtalen. Representantskapet er beslutningsdyktig når minst halvdel av medlemmene er til stede, og disse representerer minst to tredeler av stemmene.

Saker som ikke er meddelt representantene etter de regler som gjelder for innkalling, kan ikke behandles av representantskapet med mindre samtlige representanter samtykker. Foruten de som har rett til å kreve representantskapet innkalt etter § 8 første ledd an-

net punktum, kan styrets leder og daglig leder foreslå en sak tatt opp til behandling etter første punktum.

Representantskapsmøtet ledes av leder eller, i dennes fravær, av nestleder. Dersom ingen av disse er til stede, velges en møteleder.

Med mindre annet er fastsatt i loven her eller i selskapsavtalen, gjelder som representantskapets vedtak det som flertallet av stemmene er avgitt for. Ved stemmelikhet er møtelederens stemme avgjørende.

Ved valg eller ansettelse anses den eller de valgt eller ansatt som får flest stemmer. Representantskapet kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Står stemmetallet likt, treffes avgjørelse om ansettelse av møtelederen, mens valg avgjøres ved loddtrekning.

Om ikke representantskapet for den enkelte sak bestemmer noe annet, har styrets medlemmer og daglig leder rett til å være til stede i representantskapets møter og til å uttale seg. Styrets leder og daglig leder har plikt til å være til stede med mindre det er åpenbart unødvendig eller det foreligger gyldig forfall. I sistnevnte tilfelle skal det utpekes en stedfortreder.

Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll fra møtet. Protokollen underskrives av møtelederen og to av representantskapets medlemmer som velges ved møtets begynnelse. Styrets medlemmer og daglig leder har rett til å få sitt syn på en sak innført i protokollen.

§ 10 Styret og styrets sammensetning

Selskapet skal ha et styre på minst tre medlemmer. Dersom de ansatte skal velge styremedlemmer etter åttende eller niende ledd i paragrafen her, skal styret ha minst fem medlemmer. Dersom de ansatte skal velge styremedlemmer etter tiende ledd i paragrafen her, skal styret ha minst syv medlemmer.

Styremedlemmene velges av representantskapet med de unntak som er nevnt i denne paragrafen. Representantskapet kan når som helst fjerne et styremedlem som det selv har valgt.

Representantskapet velger styrets leder og nestleder med mindre det er fastsatt i selskapsavtalen at valget foretas av styret selv.

Daglig leder eller representantskapsmedlem kan ikke være medlem av styret.

Styremedlemmene velges for to år med mindre annet er avtalt. Valgperioden kan ikke settes lengre enn til fire år. Styremedlemmer tjenestegjør inntil nye medlemmer er valgt, selv om tjenestetiden er gått ut. Bestemmelsene i første og annet punktum gjelder ikke for styremedlemmer som er valgt av de ansatte etter åttende, niende eller tiende ledd i paragrafen her.

Når særlige forhold foreligger, har et styremedlem rett til å tre tilbake før valgperioden er ute. Om tilbaketreden skal det gis rimelig forhåndsvarsel til styret og til representantskapet.

I selskap som har 30 eller færre ansatte, har representanter for de ansatte i selskapet tilsvarende møterett i styret som etter kommuneloven § 26 nr. 1.

I selskap som har flere enn 30 ansatte, kan et flertall av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

I selskap som har flere enn 50 ansatte, kan et flertall av de ansatte kreve at inntil en tredel, men minst to, av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

Har selskapet flere enn 200 ansatte, skal de ansatte velge et styremedlem og varamedlem i tillegg til den representasjon som følger av niende ledd. Det kan inngås avtale mellom selskapet og fagforening som omfatter to tredeler av de ansatte eller et flertall av de ansatte, om at de ansatte istedenfor dette styremedlemmet skal velge to observatører og varamedlemmer.

Hvis selskapet har myndighet til å treffe enkeltvedtak eller fastsette forskrifter, jf. forvaltningsloven § 2, skal de ansattes representanter i styret ikke delta i behandlingen av disse sakene.

Kongen kan gi forskrift om beregningen av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også gi forskrift om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget, samt om bortfall av verv som styremedlem. Kongen kan gjøre unntak fra syvende, åttende, niende og tiende ledd.

§ 11 Innkalling til styremøte

Styrets leder sørger for at styret holder møter så ofte som det trengs. Medlem av styret og daglig leder kan kreve at styret sammenkalles. Om styret ikke for det enkelte tilfelle bestemmer noe annet, har daglig leder rett til å være til stede og til å uttale seg på styremøtene.

Styrets leder innkaller til styremøte. Innkallingen skal skje med rimelig varsel og skal, så langt mulig, inneholde en sakliste utarbeidet av styrelederen.

§ 12 Saksbehandlingen i styret

Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er tilstede.

Styremøtet ledes av leder eller, i dennes fravær, av nestleder. Dersom ingen av disse er til stede, velges en møteleder.

Som styrets beslutning gjelder det som flertallet av de møtende har stemt for dersom ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen. De som stemmer for et forslag, må likevel utgjøre mer enn en tredel av samtlige styremedlemmer for at forslaget skal anses som vedtatt. Ved stemmelikhet er møtelederens stemme avgjørende.

Det skal føres protokoll fra møtet. Protokollen skal underskrives av samtlige tilstedeværende styre-

medlemmer. Styremedlem eller daglig leder som er uenig i styrets beslutning, kan kreve å få sin oppfatning innført i protokollen.

§ 13 Styrets myndighet

Forvaltningen av selskapet hører under styret, som har ansvar for en tilfredsstillende organisasjon av selskapets virksomhet. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet, og skal sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret skal føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten.

§ 14 Daglig leder

Selskapet skal ha en daglig leder som ansettes av styret med mindre det er fastsatt i selskapsavtalen at daglig leder ansettes av representantskapet.

Daglig leder forestår den daglige ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt.

Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Slike saker kan den daglige leder bare avgjøre når styret i den enkelte sak har gitt daglig leder myndighet til det, eller når styrets beslutning ikke kan forventes uten vesentlig ulempe for selskapets virksomhet. Styret skal i så fall snarest mulig underrettes om saken.

§ 15 Inhabilitet

Om inhabilitet for selskapets ansatte og medlemmer av selskapets styrende organer gjelder kommuneloven § 40 nr. 3 tilsvarende.

§ 16 Selskapets representasjon

Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma.

Styret kan gi styremedlem eller daglig leder rett til å tegne selskapets firma og kan bestemme at de som har slik rett, må utøve den i fellesskap.

Daglig leder representerer selskapet utad i saker som faller inn under dennes myndighet etter § 14.

§ 17 Overskridelse av representasjonsretten

Bestemmelse om signaturrett som nevnt i § 16 annet ledd kan bare gjøres gjeldende overfor en tredjeperson når opplysning om beslutningen er registrert i Foretaksregisteret eller når tredjepersonen kjente eller burde kjent begrensningen.

Har noen som representerer selskapet utad ved handling på vegne av selskapet overskredet sin myndighet, er handlingen ikke bindende for selskapet dersom medkontrahenten innså eller burde innsett at

myndigheten ble overskredet, og det derfor ville stride mot redelighet og god tro å gjøre rett etter handlingen gjeldende.

§ 18 Årsbudsjettet

Representantskapet skal vedta selskapets budsjett for kommende kalenderår.

Årsbudsjettet skal settes opp slik at det gir et realistisk bilde av virksomheten og det forventede økonomiske resultat av driften.

Dersom selskapets budsjett forutsetter tilskudd fra deltakerne, er budsjettet ikke endelig før kommune- eller fylkeskommunedeltakernes budsjetter er behandlet etter kommuneloven § 45 nr. 4, for såvidt angår tilskuddet.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om årsbudsjettet for interkommunale selskaper, herunder om dekning av tidligere års underskudd, og om delegasjon av representantskapets myndighet i budsjettsaker.

§ 19 Budsjettavvik

Er det grunn til å anta at det blir vesentlig svikt i inntektene eller en vesentlig økning i utgiftene i forhold til budsjettet, skal selskapets styre straks gi melding om forholdet til representantskapets medlemmer. Representantskapets leder skal sørge for at det avholdes møte i representantskapet til behandling av saken. På møtet skal styret redegjøre for grunnen til budsjettavviket og legge frem forslag til revidert budsjett.

§ 20 Økonomiplan

Representantskapet skal en gang i året vedta selskapets økonomiplan. Den skal legges til grunn ved selskapets budsjettarbeid og øvrige planleggingsarbeid. Økonomiplanen skal omfatte de fire neste budsjettår og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver, herunder investeringsplaner og finansieringen av disse i denne perioden. I økonomiplanen skal det inngå en oversikt over selskapets samlede gjeldsbyrde og garantiansvar, og over utgifter til renter og avdrag i planperioden.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om økonomiplanens innhold.

§ 21 Realiserte verdier

Midler som innkommer ved salg av eiendeler som nevnt i § 25, kan ikke brukes til å dekke løpende utgifter. Departementet kan i særlige tilfeller dispensere fra forbudet.

§ 22 Låneopptak og garantitilsagn

Selskapet kan ikke ta opp lån med mindre det er særskilt fastsatt i selskapsavtalen at selskapet skal ha slik adgang. Dersom selskapet har adgang til å ta opp

lån, skal det i selskapsavtalen være fastsatt en høyeste ramme for selskapets samlede låneopptak.

Selskapet kan bare ta opp lån til kapitalformål og til konvertering av eldre gjeld. Det kan også ta opp lån til likviditetsformål. Slikt lån må gjøres opp før regnskapsavslutning for vedkommende budsjettår. Foreligger det regnskapsunderskudd som etter økonomiplanen skal dekkes over flere år, kan motsvarende lån tilbakebetales over samme tidsrom.

Selskapet kan ikke stille garanti eller pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser.

Selskapets vedtak om å oppta lån må godkjennes av departementet.

Avtale i strid med bestemmelsene i første, tredje eller fjerde ledd, er ugyldig.

Departementet kan gi nærmere forskrifter til utfylling av bestemmelsene i denne paragraf.

§ 23 Utlegg, arrest, konkurs m.v.

Selskapets eiendeler kan ikke være gjenstand for utlegg eller arrest. Konkurs og gjeldsforhandling etter lov av 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs kan ikke åpnes i selskapet.

§ 24 Betalingsvansker

Har styret grunn til å tro at selskapet ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, skal det straks sende representantskapet melding om forholdet. Tilsvarende melding skal sendes deltakerne. Med mindre representantskapet fremlegger en plan for fortsatt drift som vil gi fordringshaverne dekning ved forfall, og som deltakerne slutter seg til, skal selskapet oppløses og virksomheten avvikles, jf. §§ 32 flg.

I de første seks måneder etter at melding etter første ledd er sendt til representantskapet og deltakerne, kan det ikke avholdes tvangssalg eller gjennomføres annen tvangsrealisasjon av selskapets eiendeler.

§ 25 Salg av selskapets faste eiendommer m.v.

Vedtak om

1. å avhende eller pantsette fast eiendom eller andre større kapitalgjenstander eller
2. å foreta investeringer som er av vesentlig betydning for selskapet eller en eller flere av deltakerne, må treffes av representantskapet etter forslag fra styret.

§ 26 Eierskifte

Selskapsandel kan bare overdras til ny deltaker med samtykke fra alle de øvrige deltakerne.

Ved eierskifte trer erververen inn i overdragerens samtlige rettigheter og forpliktelser overfor de øvrige deltakere. Erververen er på samme måte som overdrageren bundet av de beslutninger og disposisjoner som

selskapet har truffet før eierskiftet, og selskapet og de øvrige deltakere kan bringe i motregning mot erververen fordringer som de ifølge selskapsforholdet har på overdrageren.

For forpliktelser som påhvilde selskapet ved eierskiftet, hefter overdrageren og erververen en for begge og begge for en inntil kreditor må anses å ha fritatt overdrageren for ansvar. Dersom overdrageren må oppfylle en selskapsforpliktelse, kan han straks søke sitt utlegg dekket av selskapet i tråd med bestemmelsen i § 3. Dersom overdrageren ikke oppnår dekning av selskapet innen 14 dager etter påkrav, kan han søke sitt utlegg dekket av erververen, dersom avtalen mellom dem ikke er til hinder for det.

Overdrageren kan skriftlig anmode selskapets kreditorer om å bli fritatt for ansvar. Svarer en kreditor ikke på en slik anmodning innen 3 måneder etter at anmodningen er kommet frem, anses kreditor for å ha fritatt overdrageren for ansvar.

§ 27 Selskapets regnskap

Selskapet har regnskapsplikt etter regnskapsloven. Det kan i selskapsavtalen bestemmes at selskapet i stedet skal avgi regnskap etter kommunale regnskapsprinsipper.

Regnskapet fastsettes av representantskapet.

For selskaper som fører regnskap etter regnskapsloven kan departementet gi de bestemmelser som er nødvendige for å tilpasse dette regnskapet til lovens bestemmelser om interkommunale selskapers økonomiforvaltning.

§ 28 Selskapets revisjon

Selskapet skal ha revisor som velges av representantskapet.

§ 29 Utdelinger

Utdeling av selskapets midler besluttes av representantskapet etter forslag fra styret eller med styrets samtykke etter at regnskapet for siste regnskapsår er fastsatt.

Utdeling kan bare besluttes dersom midlene ikke trengs til betaling av selskapsforpliktelser eller til selskapets virksomhet. Utdeling kan ikke foretas til deltaker med forfalt innskuddsforpliktelse.

§ 30 Uttreden

Den enkelte deltaker kan med ett års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold i selskapet og kreve seg utløst av dette. I selskapsavtalen kan det fastsettes en annen oppsigelsestid. Det kan også bestemmes i selskapsavtalen at partene ikke skal kunne si den opp i et nærmere angitt tidsrom.

Den enkelte deltaker kan tre ut med øyeblikkelig virkning når deltakerens rett er blitt krenket ved vesentlig mislighold av selskapsforholdet.

Utløsningssummen fastsettes til andelens nettoverdi ved oppsigelsesfristens utløp. Utløsningssummen kan likevel ikke overstige verdien av deltakerens innskudd. Utløsningssummen skal utbetales straks. Bestemmelsen i dette ledd kan fravikes ved avtale.

Hvor utløsning er krevd etter annet ledd, fastsettes utløsningssummen til andelens nettoverdi umiddelbart før utløsningsgrunnen forelå. Bestemmelsen i dette ledd kan fravikes ved avtale.

Er deltakerens andel negativ, er dette deltakerens tap som skal innbetales, om ikke annet er avtalt.

Den uttredende deltaker fortsetter å hefte overfor kreditorerne for sin andel av selskapsforpliktelsene på uttredelsestidspunktet inntil den uttredende deltaker må anses for å være fritatt av kreditor, jf. § 26 fjerde ledd som gjelder tilsvarende ved uttreden. For deltaker som må innfri andel av selskapsforpliktelser etter uttreden, gjelder § 3 siste ledd tilsvarende.

Representantskapet eller hver av de øvrige deltakerne kan bringe spørsmålet om uttreden inn for departementet innen en måned etter at selskapet har mottatt melding om uttreden. I representantskapet har den som ønsker å tre ut, ikke stemmerett i spørsmålet om å forelegge spørsmålet for departementet. Departementet kan, også selv om vilkår for øyeblikkelig uttreden finnes å være til stede, gi pålegg om at deltakerforholdet skal fortsette i et nærmere bestemt tidsrom, eller inntil videre, hvis samfunnsmessige interesser, herunder hensynet til publikum i en eller flere av de deltakende kommuner eller fylkeskommuner, eller hensynet til de enkelte deltakere, tilsier dette.

Er et interkommunalt selskap deltaker, skal det også legges vekt på hensynet til de kommuner eller fylkeskommuner som er deltakere i dette selskapet.

§ 31 Utelukkelse

Dersom en deltaker vesentlig misligholder sine forpliktelser i selskapsforholdet, kan de øvrige deltakere enstemmig beslutte at vedkommende deltaker skal utelukkes fra selskapet. Den som er besluttet utelukket, skal underrettes skriftlig, og deltakerens representanter i representantskapet må umiddelbart fratruke.

Deltakere som det er truffet vedtak om betalingsinnstilling for, jf. kommuneloven § 56, kan så lenge betalingsinnstillingen er i kraft, ikke utelukkes på grunn av mislighold av betalingsforpliktelser overfor selskapet.

Den deltaker som utelukkes, har krav på utløsning i selskapet etter reglene i § 30 tredje ledd. Verdien av deltakerens andel skal i tilfelle fastsettes på grunnlag av selskapets nettoverdi umiddelbart før det forhold oppsto som førte til krav om utelukkelse. Er andelens verdi negativ, er dette deltakerens tapsandel som skal innbetales. Bestemmelsen i dette ledd kan fravikes ved avtale.

Den utelukkede deltaker fortsetter å hefte for sin andel av forpliktelser som påhviler selskapet på det

tidspunkt kravet om utelukkelse ble reist, inntil deltakeren eventuelt er fritatt eller kan anses fritatt av kreditor, jf. § 26 fjerde ledd som får tilsvarende anvendelse.

Den deltaker som utelukkes kan bringe spørsmålet om utelukkelse inn for departementet innen en måned etter at deltakeren har mottatt melding om utelukkelse.

§ 32 Oppløsning

Selskapet kan oppløses dersom deltakerne er enige om det. Det enkelte kommunestyre eller fylkesting treffer selv vedtak i saken. Er et interkommunalt selskap deltaker, treffes vedtaket av dets representantskap.

Den enkelte deltaker kan kreve selskapet oppløst dersom deltakerens rett er blitt krenket ved vesentlig mislighold av selskapsforholdet og henvisning til uttreden etter § 30 ikke ville være rimelig.

Selskapet skal oppløses dersom deltakerantallet blir redusert til én på grunn av uttreden eller utelukkelse.

Oppløsning av selskapet må godkjennes av departementet. Departementet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av avviklingen.

§ 33 Avviklingsstyre

Dersom departementet samtykker i oppløsning av selskapet, oppnevner representantskapet straks et avviklingsstyre. Avviklingsstyret velges av representantskapet, men den enkelte deltaker hvis representant ikke har stemt for representantskapets valg av avviklingsstyre, kan innen 14 dager etter valget kreve at valg av avviklingsstyre i stedet foretas av departementet. Selskapets styre trer ut av funksjon når avviklingsstyret er valgt.

Avviklingsstyret velges med ubestemt tjenestetid, men med en oppsigelsesfrist på tre måneder eller annen frist som representantskapet eller departementet fastsetter.

Avviklingsstyret velger selv sin leder og nestleder.

Straks avviklingsstyret er oppnevnt, plikter det å sende melding om oppløsningsvedtaket og oppnevningen av avviklingsstyre til Foretaksregisteret. Det skal fremgå av meldingen at departementet har godkjent oppløsningen. Foretaksregisteret skal samtidig med at registrering finner sted, kunngjøre beslutningen og varsle selskapets kreditorer om at de må melde seg til selskapet innen seks måneder fra siste kunngjøring. Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk Lysingsblad og en avis som er alminnelig lest på stedet.

Avviklingsstyret har myndighet til å foreta de disposisjoner som trengs for å avvikle selskapet.

Avviklingsstyret representerer selskapet utad.

Om innkalling og saksbehandlingen i avviklingsstyret gjelder §§ 11 og 12 tilsvarende.

§ 34 Avviklingen

Avviklingsstyret skal oppta fortegnelse over selskapets eiendeler og forpliktelser og gjøre opp balanse med sikte på avviklingen.

Selskapets virksomhet kan fortsettes i den utstrekning avviklingsstyret finner det hensiktsmessig.

Selskapets midler skal omgjøres i penger om ikke samtlige deltakere er enige om naturaldeling eller annet følger av bestemmelse departementet har fastsatt for avviklingen, jf. § 32 tredje ledd.

Dersom midlene skal omgjøres i penger, kan den enkelte deltaker kreve at skifteretten avgjør hvordan dette skal skje. Skifterettens avgjørelse treffes ved kjennelse som kan påkjæres.

Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets forfalte og uomtvistede fordringer betales av selskapets midler for så vidt ikke kreditor frafaller sitt krav eller samtykker i å ta en annen debitor i stedet. Andre forpliktelser sikres ved at det avsettes et tilstrekkelig beløp til dekning av forpliktelsene.

Når selskapets forpliktelser er betalt eller sikret etter forrige ledd, skal avviklingsstyret utarbeide forslag til avviklingsoppgjør som legges frem for representantskapet til godkjennelse. Forslaget skal også inneholde forslag til fordeling av eventuelt likvidasjonsutbytte. Deltaker hvis representanter ikke representerer flertallet i sak om fordeling av likvidasjonsutbytte, kan bringe spørsmålet om fordelingen inn for skifteretten som fastsetter fordelingen i kjennelse som kan påkjæres.

Når avviklingsoppgjør er vedtatt og utbetaling av likvidasjonsoppgjør er foretatt, skal avviklingsstyret straks sende melding til Foretaksregisteret om at selskapet er avviklet.

§ 35 Sikrede midler

Dersom det er avsatt midler til dekning av fremtidige forpliktelser, bestemmer avviklingsstyret med representantskapets godkjennelse hvem som skal forvalte og utbetale de avsatte midler på deltakernes vegne.

§ 36 Deltakernes ansvar etter avvikling

Dersom det er avsatt midler til dekning av selskapets forpliktelser, jf. § 34 femte ledd, skal kreditor først søke dekning av disse midler. Overfor kreditor som ikke har fått dekning, har deltakerne samme ansvar som tidligere. Bestemmelsen i § 3 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 37 Foreldelse

Alle krav foreldes etter senest 3 år regnet fra det tidspunkt da selskapets avvikling ble registrert i Fore-

taksregisteret, jf. § 34 syvende ledd. Bestemmelsen i første punktum gjelder bare krav som forfaller før utløpet av denne foreldelsesfristen. Slike krav foreldes likevel ikke før seks måneder etter forfall.

§ 38 Erstatningsansvar

Deltaker, medlem av representantskapet, styremedlem, daglig leder og medlem av avviklingsstyret, plikter å erstatte skade som vedkommende forsettlig eller uaktsomt volder selskapet, den enkelte deltaker eller andre.

Erstatningsansvar etter første ledd kan lempes for såvidt dette finnes rimelig under hensyn til utvitt skyld, skadens størrelse, økonomisk evne og forholdene ellers.

§ 39 Ikraftsetting

Denne lov trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

§ 40 Tilpassing av interkommunalt selskap med ubegrenset deltakeransvar til loven

Interkommunalt selskap som er organisert etter selskapsloven, må innen fire år etter lovens ikrafttredelse være organisert som interkommunalt selskap etter loven her. Bestemmelsen i selskapsloven § 1-1 femte ledd er ikke til hinder for at kommune eller fylkeskommune som ved lovens ikrafttreden var deltaker i selskap etter selskapsloven sammen med andre enn kommuner eller fylkeskommuner, fortsetter deltakerforholdet.

Interkommunalt selskap som før lovens ikrafttreden er stiftet med eget styre etter kommuneloven § 27 og som er eget rettssubjekt, må innen fire år etter lovens ikrafttreden være organisert som interkommunalt selskap etter loven her.

Representantskapet eller tilsvarende organ hvor deltakerne utøver sin myndighet i selskapet, kan med flertall av de avgitte stemmer beslutte at selskapet skal organiseres som interkommunalt selskap, samt vedta slike endringer i selskapets vedtekter som er nødvendig for å bringe vedtektene i samsvar med loven.

Ved omorganisering av interkommunalt selskap etter bestemmelsene i denne paragraf, overføres selskapets eiendeler, rettigheter, herunder offentlige tillatelser m.v., og forpliktelser til det interkommunale selskapet. Fordringshavere og øvrige rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at den utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

Omregistrering i grunnbok og andre offentlige registre i forbindelse med omorganiseringen skjer ved navneendring.

§ 41 Tilpassing av interkommunalt selskap med begrenset deltakeransvar til loven

Interkommunalt selskap med begrenset ansvar som ikke er organisert som aksjeselskap eller unntatt fra aksjeloven i medhold av § 18-2 første ledd nr. 2 og 3, må innen fire år etter lovens ikrafttreden være organisert som aksjeselskap eller som selskap etter loven her.

Med mindre deltakerne er enige om å organisere selskapet som selskap etter loven her, kan selskapets representantskap eller tilsvarende organ hvor deltakerne utøver sin myndighet i selskapet, med flertall av de avgitte stemmer beslutte at selskapet skal organiseres som aksjeselskap hvor deltakerne får aksjer, samt treffe de vedtak som i denne forbindelse er nødvendig. Aksjekapitalen skal fordeles på deltakerne etter samme forhold som de eier selskapsformuen i det interkommunale selskapet.

Omorganisering skjer ved vedtektsendring, likevel slik at kravet til revisorerklæring i aksjeloven § 2-9 annet ledd gjelder tilsvarende.

Ved omorganisering etter bestemmelsene i denne paragraf, overføres selskapets eiendeler, rettigheter, herunder offentlige tillatelser m.v., og forpliktelser til det nye selskapet. Interkommunalt selskap som nevnt i første ledd med eiendomsrett eller bruksrett til vannfallsrettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v., skal ved omorganisering til aksjeselskap likevel være gjenstand for konsesjonsbehandling etter nevnte lov.

Fordringshavere og øvrige rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at den utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

Omregistrering i grunnbok og andre offentlige registre i forbindelse med omorganiseringen skjer ved navneendring.

B.

Vedtak til lov

om endringer i lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) m.m. (kommunalt og fylkeskommunalt foretak).

I.

I lov av 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak gjøres følgende endringer:

I § 3-7 skal innledningen til første ledd lyde:

For alle foretak som nevnt i § 3-1 til § 3-6, § 3-9 og § 3-10 samt europeiske økonomiske foretaksgrupper skal registeret dessuten inneholde opplysninger om:

Ny § 3-10 skal lyde:

(Kommunalt og fylkeskommunalt foretak etablert etter kommuneloven)

For kommunalt og fylkeskommunalt foretak skal registeret inneholde opplysninger om:

1. Foretakets vedtekter.
2. Styremedlemmer, herunder hvem som er styrets leder og nestleder, og daglig leder.
3. Hvem som representerer foretaket utad og tegner dets firma.
4. Hvilken kommune eller fylkeskommune foretaket er en del av og foretakets adresse.
5. Tidspunktet for etableringen av foretaket.

II.

Lov av 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til firma og andre forretningskjennetegn (fimaloven) § 2-2 niende og tiende ledd skal lyde:

Firma for interkommunalt selskap skal inneholde ordene interkommunalt selskap eller IKS.

Firma for kommunalt foretak skal inneholde ordene kommunalt foretak eller forkortelsen KF og firma for fylkeskommunalt foretak skal inneholde ordene fylkeskommunalt foretak eller forkortelsen FKF, og en angivelse av hvilken kommune eller fylkeskommune foretaket er en del av.

Nåværende niende ledd blir nytt ellevte ledd.

III.

I lov av 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven) gjøres følgende endring:

§ 1-1 femte ledd skal lyde:

Kommune, fylkeskommune eller interkommunalt selskap kan ikke være deltaker i ansvarlig selskap eller kommandittselskap etter loven.

IV.

I lov av 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven) gjøres følgende endringer:

Overskrift til § 1-2 skal lyde:

Krav mot staten, fylkeskommuner, kommuner og interkommunale selskaper.

Annet ledd skal lyde:

Pengekrav mot en kommune, fylkeskommune eller et interkommunalt selskap kan ikke tvangsfullbyrdes etter kapittel 7 eller sikres etter kapittel 14, jf kommuneloven § 52 og lov om interkommunale selskaper § 23.

V.

I lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) gjøres følgende endringer:

I § 11 skal overskriften lyde:

Styre for institusjon o.l.

§ 11 nr. 1 og 2 skal lyde:

1. Kommunestyret og fylkestinget kan selv opprette eget styre for kommunale eller fylkeskommunale institusjoner o.l. Slike styre skal ha minst tre medlemmer.
2. Kommunestyret og fylkestinget gir selv bestemmelser om styrets sammensetning. Det kan her fastsettes at styret helt eller delvis skal oppnevnes av administrasjonssjefen eller velges av de ansatte eller brukerne ved vedkommende institusjon. Medlemmer som ikke skal oppnevnes eller velges på denne måten, velges av kommunestyret eller fylkestinget.

§ 14 nr. 3 skal lyde:

Den som er ansvarlig for regnskapet i kommunalt eller fylkeskommunalt foretak eller for interkommunal eller interfylkeskommunal virksomhet som omhandlet i § 27, er utelukket fra valg til styret for foretaket eller den interkommunale virksomheten. Den som foretar revisjon for interkommunal eller interfylkeskommunal virksomhet som omhandlet i § 27, kan ikke velges til styret for virksomheten.

§ 24 nr. 1 skal lyde:

Kommunestyret og fylkestinget kan tildele formannskapet eller fylkesutvalget, utvalg, styre for institusjon eller administrasjonssjefen myndighet til å opprette og nedlegge stillinger og til å treffe avgjørelser i personalsaker.

§ 26 nr. 1 skal lyde:

Representanter for de ansatte i kommunen eller fylkeskommunen har møte- og talerett i nemnder, når disse behandler saker som gjelder forholdet mellom kommunen eller fylkeskommunen som arbeidsgiver og de ansatte. Denne retten gjelder likevel ikke i forhold til styret for kommunalt eller fylkeskommunalt foretak etter kapittel 11, dersom de ansatte er representert i styret.

§ 27 nr. 3 annet ledd oppheves. Nåværende nr. 3 tredje ledd blir nytt annet ledd.

Nytt nr. 4 skal lyde:

4. For interkommunale selskaper og andre interkommunale samarbeidstiltak som er egne rettssubjekter med ubegrenset deltakeransvar, gjelder lov om interkommunale selskaper. Departementet avgjør i tvilstilfelle om et samarbeidstiltak omfattes av første punktum.

§ 29 skal lyde:

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for kommunestyre, fylkesting, formannskap, fylkesutvalg, faste utvalg, kommunedelsutvalg, kommuneråd og fylkesråd samt kommunale eller fylkeskommunale nemnder opprettet i medhold av andre lover, med unntak av virksomhet etablert i medhold av lov om interkommunale selskaper. Bestemmelsene gjelder heller ikke for kommunale eller fylkeskommunale foretak. Bestemmelsene gjelder for andre folkevalgte organer, så langt kommunestyret, fylkestinget eller oppnevningsovervakningsorganet ikke bestemmer noe annet.

§ 45 nr. 4 skal lyde:

Departementet skal føre kontroll med lovligheten av kommunestyrets budsjettvedtak.

Dersom budsjettvedtaket omfatter tilskudd til interkommunalt selskap, kan departementet, dersom det finner grunn til det, foreta en særskilt vurdering og eventuell godkjenning av tilskuddet før lovlighetskontrollen med budsjettet som helhet er gjennomført.

§ 46 nr. 4 skal lyde:

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om årsbudsjettets innhold og om delegasjon av myndighet i budsjettsaker. I disse bestemmelser kan det gjøres unntak fra bestemmelser i denne lov når det gjelder budsjett for kommunalt eller fylkeskommunalt foretak.

§ 56 nr. 3 skal lyde:

Departementet sender melding om betalingsinnstilling til kunngjøring i pressen og i Norsk Lysingsblad. Dersom kommunen eller fylkeskommunen har etablert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak etter kapittel 11, skal departementet også sende melding om betalingsinnstilling til Foretaksregisteret.

Nytt Kapittel 11 skal lyde:

§ 61 Kapitlets virkeområde

Dette kapitlet gjelder for kommunalt og fylkeskommunalt foretak. Kommunalt eller fylkeskommunalt foretak er en del av kommunen eller fylkeskommunen som kommunestyret eller fylkestinget har bestemt skal organiseres som kommunalt eller fylkeskommunalt foretak.

§ 62 Opprettelse av kommunalt eller fylkeskommunalt foretak

Kommunestyret eller fylkestinget skal selv treffe vedtak om opprettelse av kommunalt eller fylkeskommunalt foretak, herunder velge styre og fastsette vedtekter for foretaket. Kommunale og fylkeskommunale foretak skal registreres i Foretaksregisteret.

§ 63 Vedtekter

1. *Foretaket skal ha vedtekter som i det minste skal angi:

  - a. foretakets firma
  - b. foretakets formål
  - c. den kommune hvor foretaket skal ha sitt forretningskontor
  - d. antallet styremedlemmer
  - e. annet som etter lov krever vedtektsbestemmelse.*
2. *Endring i vedtektene treffes av kommunestyret eller fylkestinget selv.*

§ 64 Kommunalt og fylkeskommunalt foretaks ledelse

Foretaket ledes av et styre og en daglig leder.

§ 65 Styrets sammensetning

1. *Foretaket skal ha et styre på minst tre medlemmer.*
2. *Daglig leder kan ikke være medlem av styret.*
3. *Styret velges av kommunestyret eller fylkestinget selv. Et flertall av de ansatte ved foretaket kan kreve at inntil en femtedel av styrets medlemmer med varamedlemmer velges blant de ansatte. De ansattes representanter har ikke rett til å delta i behandlingen av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelse til forhandlinger med arbeidstakere, arbeidskonflikter, rettstvister med arbeidstakerorganisasjoner eller oppsigelse av tariffavtaler. Hvis foretaket har myndighet til å treffe enkeltvedtak eller fastsette forskrifter, jf. forvaltningsloven § 2, skal de ansattes representanter i styret ikke delta i behandlingen av disse sakene. Kongen kan gi utfyllende forskrifter om ansattes rett til representasjon i styret, som gjelder hvis de ansatte i vedtektene er gitt styrerepresentasjon. Slike forskrifter kan inneholde regler om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten, om avgjørelse av tvister om valget og bortfall av verv som styremedlem.*
4. *Styret skal ha en leder og en nestleder som velges av kommunestyret eller fylkestinget selv.*

§ 66 Valgperioden for styremedlemmene

1. *Valgperioden for styremedlemmer er to år med mindre annet er fastsatt i vedtektene. Valgperioden kan ikke settes lenger enn fire år.*
2. *Når særlige forhold foreligger, har et styremedlem rett til å tre tilbake før valgperioden er over.*
3. *Kommunestyret eller fylkestinget selv kan når som helst foreta nyvalg av de medlemmer som er valgt av kommunestyret eller fylkestinget.*

§ 67 Styrets myndighet

1. *Foretaket ledes av styret, som har myndighet til å treffe avgjørelse i alle saker som gjelder foretaket*

og dets virksomhet. Styret påser at virksomheten drives i samsvar med foretakets formål, vedtekter, kommunens eller fylkeskommunens økonomiplan og årsbudsjett og andre vedtak eller retningslinjer fastsatt av kommunestyre eller fylkesting.

2. Styrets myndighet etter første ledd omfatter også myndighet til å opprette og nedlegge stillinger og til å treffe avgjørelser i personalsaker, i den utstrekning annet ikke er bestemt i vedtektene.
3. Styret skal føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten.

§ 68 Styremøter

1. Styrets leder sørger for at styret holder møter så ofte som det trengs. Medlem av styret og daglig leder kan kreve at styret sammenkalles. Om styret ikke for det enkelte tilfelle bestemmer noe annet, har daglig leder rett til å være til stede og til å uttale seg på styremøtene.
2. Styrets leder innkaller til styremøte. Innkallingen skal skje med rimelig varsel, og så langt mulig inneholde en sakliste.
3. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er tilstede.
4. Styremøtet ledes av leder eller i dennes fravær, av nestleder. Dersom ingen av disse er tilstede, velges en møteleder.
5. Styrets møter holdes for lukkede dører dersom ikke kommunestyret eller fylkestinget har bestemt noe annet i vedtektene. Dersom styrets møter holdes for åpne dører, skal dørene likevel lukkes dersom styret skal behandle opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt. § 31 nr. 3 gjelder tilsvarende.
6. Som styrets beslutning gjelder det som flertallet av de møtende har stemt for dersom ikke annet er fastsatt i vedtektene. De som stemmer for et forslag, må likevel utgjøre mer enn en tredel av samtlige styremedlemmer for at forslaget skal anses som vedtatt. Ved stemmelikhet er møtelederens stemme avgjørende.
7. Ved ansettelse er den ansatt som har fått mer enn halvparten av de avgitte stemmer. Hvis ingen får slikt flertall, holdes ny avstemning. Ved annen gangs avstemning er den ansatt som får flest stemmer. Ved stemmelikhet er møtelederens stemme avgjørende. Hvert enkelt styremedlem kan kreve skriftlig avstemning.
8. Styret kan, dersom det er fulltallig, fatte vedtak i sak som ikke er oppført på saklisten. Vedtak om å ta opp slik sak til behandling må fattes enstemmig. Før styret behandler saken, skal administrasjonssjefen varsles.
9. Det skal føres protokoll fra møtet. Protokollen skal underskrives av samtlige tilstedeværende styremedlemmer. Styremedlem eller daglig leder som er uenig i styrets beslutning, kan kreve å få

sin oppfatning innført i protokollen.

§ 69 Vedtak som må godkjennes av kommunestyre eller fylkesting

I vedtektene kan det fastsettes at styrets vedtak i nærmere angitte saker må være godkjent av kommunestyret eller fylkestinget selv for å være bindende for kommunen eller fylkeskommunen. Slik vedtektsbestemmelse kan bare påberopes overfor en tredjeperson når vedtektsbestemmelsen er registrert i Foretaksregisteret eller tredjepersonen kjente eller burde kjent til vedtektsbestemmelsen. Er avtalen gjennomført helt eller delvis, skal ytelsene eller, dersom dette ikke er mulig, ytelsenes økonomiske verdi, tilbakeføres.

§ 70 Daglig leder

Foretaket skal ha en daglig leder. Daglig leder ansettes av styret. Ansettelsesmyndigheten kan i vedtektene legges til kommunestyret eller formannskapet, eventuelt fylkestinget eller fylkesutvalget.

§ 71 Daglig leders myndighet

1. Daglig leder forestår den daglige ledelse av foretaket. Daglig leder er direkte underordnet styret og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret gir.
2. Daglig leder skal sørge for at foretakets bokføring er i samsvar med lov og forskrifter og at formuesforvaltningen er ordnet på betryggende måte.
3. Den daglige ledelsen omfatter ikke saker som etter foretakets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Slike saker kan daglig leder bare avgjøre om styret i det enkelte tilfelle har gitt vedkommende myndighet til det eller styrets beslutning ikke kan avvendes uten vesentlig ulempe for foretaket eller for kommunen eller fylkeskommunen som helhet. Styret skal i så fall snarest mulig underrettes om saken.

§ 72 Forholdet til kommunens eller fylkeskommunens øvrige administrasjon

1. Administrasjonssjefen har innenfor styrets myndighetsområde ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder. Administrasjonssjefen kan likevel instruere foretakets ledelse om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til kommunestyret eller fylkestinget har behandlet saken.
2. Før styret treffer vedtak i sak som skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget, skal administrasjonssjefen være gitt anledning til å uttale seg om saken. Administrasjonssjefens uttalelse skal legges frem for styret ved dets behandling av saken.
3. I kommuner eller fylkeskommuner der det er inn-

ført parlamentarisk styreform, tilligger administrasjonssjefens myndighet etter første ledd annet punktum kommunerådets eller fylkesrådets leder. Har rådets medlemmer ledelsesansvar, tilligger myndigheten den som har lederansvar for foretaket.

§ 73 Representasjon

1. Styret representerer foretaket utad. Det inngår avtaler på kommunens eller fylkeskommunens vegne innenfor foretakets formål.
2. Styret kan gi styremedlem eller daglig leder representasjonsrett etter første ledd. Vedtektene kan begrense styrets myndighet etter første punktum og også selv gi bestemmelser om fullmakt som der nevnt.
3. Daglig leder representerer foretaket utad i saker som faller innenfor daglig leders myndighet etter § 71.

§ 74 Overskridelse av representasjonsretten

Har noen som representerer foretaket utad, ved handling på vegne av foretaket overskredet sin myndighet, er handlingen ikke bindende for kommunen eller fylkeskommunen hvis medkontrahenten innså eller burde innså at myndigheten ble overskredet, og det derfor ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

§ 75 Forskrifter om årsregnskap etter regnskapsloven

Departementet kan i forskrift pålegge enkeltforetak eller typer av foretak plikt til å føre regnskap etter regnskapsloven i tillegg til, eller i stedet for etter kommunale prinsipper, og herunder gi de bestemmelser som er nødvendige for å tilpasse dette regnskapet til lovens bestemmelser om foretakenes økonomiforvaltning.

Nåværende kapittel 11 blir nytt kapittel 12. I nytt kapittel 12 blir nåværende §§ 61 og 62 nye §§ 76 og 77.

VI.

I lov av 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) gjøres følgende endringer:

- § 1-1 tredje ledd nr. 3 oppheves.
Nåværende nr. 4 blir nytt nr. 3.

I § 21-3 nr. 47 om endringer i lov av 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak skal endringen av

§ 2-1 lyde:

§ 2-1 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. Allmennaksjeselskaper

§ 2-1 første ledd nr. 8 og 9 skal lyde:

8. Interkommunale selskaper
9. Kommunale og fylkeskommunale foretak
Nåværende nr. 2 til 6 blir nye nr. 3 til 7. Nåværende nr. 7 blir nytt nr. 10.

I § 21-3 nr. 47 om endringer i lov av 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak skal endringen av § 4-4 bokstav a lyde:

Bekreftet gjenpart av stiftelsesdokument og bekreftet utskrift av protokollen fra generalforsamlinger som viser meldte opplysninger i aksjeselskap, allmennaksjeselskap, annet selskap med begrenset ansvar, forening og annen innretning; stiftelsesavtalen i ansvarlig selskap, kommandittselskap og europeisk økonomisk foretaksgruppe, selskapsavtalen for interkommunale selskaper og for stiftelser den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen.

I § 21-3 nr. 47 om endringer i lov av 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak skal endringen av § 4-4 bokstav e lyde:

Erklæring fra revisor om at de opplysninger som er gitt om innbetaling av aksjekapital, selskapskapital i kommandittselskap, jf § 3-3 nr. 6 og 7, grunnkapital i stiftelse og innskuddskapital i statsforetak og interkommunalt selskap er riktige. I tilfelle også dokumenter som nevnt i aksjeloven §§ 2-4 annet ledd, 2-6, 2-8 og 10-2 og allmennaksjeloven §§ 2-4 annet ledd, 2-6, 2-8 og 10-2 og erklæring som nevnt i selskapsloven § 3-3 tredje ledd tredje punktum og stiftelsesloven § 26 annet ledd første punktum.

VII.

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Kommunal eller fylkeskommunal virksomhet som ved lovens ikrafttredelse er organisert som kommunal bedrift med eget styre etter lovens § 11, må innen fire år fra loven trer i kraft være omorganisert til kommunalt eller fylkeskommunalt foretak etter kommuneloven kapittel 11. Er bedriften ikke omorganisert innen fristen, anses styret som fast utvalg etter kommuneloven § 10. Har de ansatte styrerepresentasjon, trer disse i så fall ut.

Sylvia Brustad,

leiar.

Lodve Solholm,

ordførar.

Erna Solberg,

sekretær.